Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ оқшоми

Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитети ва халқ депутатлари шаҳар Советининг органи

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган. № 180 (7. 269) 1990 йил 10 август, жума Баҳоси 3 тийин.

● ЧЕВАР. Чарм-атторлик ва спорт буюмлари ишлаб чиқариш бирлашмасининг моҳир тикувчиси, комсомол аъзоси Наргиза Исмоилова.

Х. Мирзакаримов сурати.

Тошкент шаҳар партия комитетининг пленуми олдидан

ОДАМЛАРГА ЯҚИНРОҚ БЎЛАЙЛИК

Тўғридан-тўғри цехга бориб, ишчи коммунистлар ёки бошланғич ташкилотлар котиблари билан суҳбатлашишимиз мумкин эди. Шу сафар «юқори»дан бошлаш фикри корхона партия комитетининг котиби томонга бошлади.

Тошкент тўқимачилик комбинати партия комитетининг котиби Умри Султонова билан партиянинг бугунги кундаги мавқеи, ишлаб чиқаришда коммунистларнинг роли хусусида бир соатдан кўпроқ мулоқотда бўлдик. Энг аввало бизни Умри Султоновнанинг котиблик вазифасига қандай сайланганн ҳақидаги савол қизиқтирарди.

— Комбинат коммунистларининг 40-партия конференцияси ёпиқ сайлаш йўли билан бир овоздан сайлади. Беш йил муддатга сайланганман. Нотўғри йўл тутсам олиб ташлашга ҳаққи бор.

— Сиз илгари фабрикада оддий ишчи эkansиз...

— Тошкент тўқимачилик ва енгил саноат олийгоҳини тугатганимдан кейин 1-фабрикада смена мастери бўлиб ишладим. Ўн бир йилдан кейин комсомол, партия иши...

— Вақт ўтган сайин партияда ҳам ўзгаришлар бўлаяпти. Сиз раҳбарлик қилаётган партия ташкилотида ана шундай ўзгаришларни нималарда кўрасиз?

— Одамлар онгида, ҳаракатида. Илгари нима буюрса хўп дейишга ўрганиб, мустақил фикр юритишдан йироқда эдик. Энди ўйлаб, фикр-эътирозини билдириб, керак бўлса танқид қилиб ишлаяпмиз. Яна бир ўзгариш комбинат партия комитети илгари ҳал қилувчи ролни ўйнаган бўлса, ҳозир аксинча бошланғич партия ташкилоти том маънода асосий куч.

— Партия сафига ўтишни хоҳловчилар билан КПССдан ўчирилувчилар сони орасида қандай фарқ бор?

— Хоҳловчилар кўп экан ҳозиргача қабул қилиш яхши давом этмоқда. Чиқиб кетишни истаётганлар ҳам йўқ эмас. Улар сабабини баъзи раҳбар коммунистларга ишончни йўқотишдан ёки бўлаётган ўзгаришни кўра билмаётганидан ахтаришади. Уларнинг илтимоси шу кунгача қондирилмоқда. Энг асосийси биз ишонган коммунистлар (улар кўпчилик), партиядаги оғир вазиятни тушуниб, ишимизда кўмаклашмоқда.

— Ишчилар орасида партияга ўтишлари учун ташвиқот олиб борилаётгандир?

— Ташвиқот олиб борилмайди. Илгари юқоридан план берилларди, шу планни бажариш учун шундай қилинарди. Ҳозир плансиз, ташвиқотсиз. Ҳаммаси хоҳишга қараб.

— Халқ депутатларининг Россия съездида ишлаб чиқариш корхоналарини партия комитетларидан батамом холи қилиш масаласи кўтарилган эди. Сиз бунга нима дейсиз? Ишлаб чиқаришга партком керакми, керак бўлса у аниқ нима бераяпти?

— Албатта керак. Бизнинг мақсадимиз ишчилар учун қулай шароитлар яратиб қўйиш экан, бу вазифага мутасадди ўртоқлар — раҳбар коммунистлар. Биз улардан ҳар қадамда ишини талаб қилиб турамиз. Асосий вазифамизга келсак, жамоада оммавий-сиёсий, мафкуравий ва тарбиявий ишларни олиб бораверамиз.

— Демақ, маъмурият назорат талаб қиладиган раҳбар коммунистларнинг йиғиндиси экандa?

— Йўқ, нега энди? Маъмурият билан биз ҳамкорликда иш олиб бораверамиз, одамлар турмушини яхшилаш учун олиб борадиган ижтимоий-иқтисодий сиёсатда биргаликда ишлайверамиз.

— Маъмурият билан партκомнинг вазифаси бир экан, икки бўғинда ишлашнинг нима ҳожати бор. Бу ишни икки томонга қараб тортиш эмасми?

— Икки томонга тортиш эмас, балки тушунтириш, коммунистларга ўрнак бўлиш йўли билан фаоллик кўрсатиб иш олиб борилади.

— Аниқроқ қилиб айтгандачи?

— Масалан илгари парткомга коммунистни чақиртириб, қиладиган ишини айтиб туриб иш қилдик дердик. Ҳозир партком бошланғич ташкилот фикрини эшитиб, коммунистлар гапини ўрганиб, муаммоларни ҳал қилиш йўлларини биргаликда излайди.

— Бу бирор нарсани ўзгартиради, деб ўйлайсизми?

— Ўзгартиради. Аввало биз одамларни ишдан чалғитмаймиз, вақтларига қараб иш юритамиз.

— Катта бир корхона партия комитетининг котиби сифатида раҳбарларга бериладиган алоҳида имтиёзлардан фойдаланасизми, умуман шундай имтиёзларга муносабатингиз қандай?

— Ҳеч қандай имтиёздан фойдаланмайман, бунга эҳтиёж ҳам йўқ, деб ҳисоблайман.

— Партиянинг эндиликда оғир инқирозий ҳолатидан чиқишида асосий омил нима деб ҳисоблайсиз?

— Коммунистларнинг жипслиги ва бир-бирини қўллаб-қувватлаши. Эскича ишлаш йўлидан тезроқ чиқиб, одамларга қанча кўп яқин бўлсак ана шунда муаммоларнинг бари ечимини топа боради.

Суҳбатдошлар
Б. БУНАРБОЕВА,
К. ИНОҒОМОВА,
ТошДД толибалари.

ТОШКЕНТ ШАҲАР ПАРТИЯ ТАШКИЛОТИ НАЗОРАТ-ТАФТИШ КОМИССИЯСИ БЮРОСИНИНГ МАЖЛИСИДАН

БОШЛАНҒИЧ ТАШКИЛОТЛАРГА ЭЪТИБОР

Тошкент шаҳар партия ташкилоти назорат-тафтиш комиссияси бюросининг навбатдаги мажлиси бўлди. Унда «Ленин район бошланғич партия ташкилотларида коммунистларнинг партияга аъзолик бадалларидан йиғилган маблағдан 3 фоиз ҳисобида 1989 йилда ажратилган нақд пулларни сарфлаш тажрибаси ҳақида»ги масала кўриб чиқилди.

Мазкур масала юзасидан қабул қилинган қарорда ижобий мисоллар билан бир қаторда бошланғич партия ташкилотларининг эҳтиёжларига ажратилган маблағлардан фойдаланиш борасидаги мавжуд камчиликлар ҳам қайд этилди. Айрим бошланғич партия ташкилотлари маблағларнинг талайгина қисмини коммунистларга моддий ёрдам кўрсатишга сарфлашган, айни вақтда оммавий-сиёсий ишларга арзимаган маблағлар сарфланган. Масалани ўрганиш бошланғич партия ташкилотларига моддий мадади коммунистлар қониқиш билан кутиб олганликларини кўрсатди. Шу билан бирга 1989 йилда йиғилган партияга аъзолик бадалларидан бошланғич партия ташкилотларининг эҳтиёжларига пул ажратиш масаласи ҳали ҳам юқори партия органлари томонидан ҳал этилмаганлиги афсус билан баён этилди.

Бюро мажлисида шунингдек комунистларнинг раддиялари ва Тошкент шаҳар партия ташкилоти назорат-тафтиш комиссиясининг таркибий тузилиши кўриб чиқилди.

Халқ депутатлари Тошкент шаҳар Советида

ЎЗБЕКИСТОН ПОЙТАХТИНИНГ ЎЗИНИ ЎЗИ БОШҚАРИШГА ЎТИШИ ТЎҒРИСИДА

Ҳокимиятнинг маҳаллий Советларга берилишининг эълон қилинганлиги, турли ижтимоий-сиёсий, жамоат, миллий, маданий, хайрия ва бошқа ташкилотлар ҳамда ҳаракатнинг вужудга келиши Советларнинг вазифаларини ўзгартирмоқда. Советлар аҳоли ижтимоий-сиёсий турмушининг марказига айланмоқда.

Маҳаллий Советларга бўлиб ўтган сайловдан сўнг шаҳарда ҳокимиятнинг янги демократик структуралари барпо этилди. Ҳозирнинг ўзидаёқ шаҳар ва район Советлари тузилди, микрорайонлар жамоатчилик кенгашлари, маҳалла комитетлари, мавзе ва уй комитетлари иш олиб бормоқда ва ташкил этилмоқда.

Ижтимоий шарт-шароитларни яхшилаш, экология вазиятини соғломлаштириш, фан ва маданиятни ривожлантириш, ижтимоий-сиёсий турмушни демократиялаш Советларнинг ҳамда жамоат ташкилотларининг диққат марказида турибди.

Хўжалик юритишнинг янги шароити, ўзини ўзи бошқариш ва ўзини ўзи пул билан таъминлаш корхоналар, ташкилотлар, муассасалар ва бошқарув идоралари ўртасидаги ўзаро муносабатларга жиддий таъсир қилади.

Тошкент шаҳри халқ хўжалигини бошқариладиган бозор иқтисодиётига ўтказишга тайёргарлик шароитида ўзини ўзи бошқаришга ўтказиш концепциясининг лойиҳаси бошқарувни ташкил этиш ҳамда молиявий ва моддий ресурсларни шакллантиришнинг усулларини белгилаб беради.

Тақдим этилаётган концепция лойиҳасини муҳокама қилиш чоғида шаҳарнинг ўзини ўзи бошқаришининг иқтисодий заминини белгилаб олиниши керак. Лойиҳада Советлар ва мулкчиликнинг янги муносабатларини шакллантириш йўллари таклиф этилмоқда.

Мана бу саволга аниқ жавоб бериш зарур: шаҳар Совети умуман хўжалик фаолияти билан шуғулланиши керакми? Бундай фаолият унинг қонун ва фармойиш чиқариш вазифаларига мос келадими?

Концепцияни ишлаб чиқиш чоғида унда маҳаллий ҳокимиятнинг бозор иқтисодиёти шароитидаги фаолиятини очиб бериш кўзда тутилган.

Концепцияни муҳокама қилиш давомида мазкур масалага доир турлича фикрлар ва ёндошувлар пайдо бўлиши мумкин. Шунинг учун ҳам биз мутахассис олимларнинг, шаҳарликларнинг, илмий жиҳатдан асосланган, яхлит амал қиладиган концепцияни шакллантиришдан манфаатдор бўлган барча кишиларнинг таклифлари, мулоҳазалари ва қўшимчаларини кутамиз. Вақтимиз жуда оз, чунки 1991 йилдан бошлаб шаҳар янги шароитда иш бошлашга ўтади.

● (Концепция лойиҳаси рўзноманинг 2 ва 3-саҳифаларида эълон қилинмоқда).

ЯНГИЛИКЛАР, ВОҚЕАЛАР, ХУШХАБАРЛАР

Америка билан алоқа

● **ЖУМҲУРИЯТИМИЗДА халқ хўжалигининг турли тармоқларига малакали конструктор кадрлар тайёрлаш билан бевосита шуғулланаётган Тошкент машинасозлик институти ўз фаолиятини кенг изга солиб олди.** Ўзбекистондаги бу кенжа олий ўқув юртида машинасозлик ва электроника мутахассисларини кўплаб етиштириб чиқариш юзасидан ҳам илмий-амалий тадбирлар кўрилмоқда.

Ишлаб чиқариш тармоқларининг иқтисодий қувватини белгилашда етакчи ўрин тутувчи бундай ихтисосликлар истиқболини кенг йўлга қўйиш учун олий ўқув юртлариаро яқин ҳамкорлик режалари ҳам белгиланмоқда. Шу мақсадда халқаро алоқаларни ҳам амалга ошириш кўзда тутилди.

Бу хайрли ишда дастлабки қадамлар қўйилди. Америка Қўшма Штатларидаги қатор олий ўқув юртлари билан ҳамкорлик шартномаси тузилди. Шу эзгу ният билан институт ректори, профессор Н. Юсуфбеков яқинда АҚШда бўлиб, талабалар ва аспирантларни алмашиш, мутахассислар стажировкасини йўлга қўйиш масалалари билан шуғулланди. Сафар чоғида Шимолий Америкадаги 38 йирик университет билан ҳамкорлик шартномаси имзоланди.

Кўрилган тадбирлар, муваффақият билан амалга оширилаётган режалар жумҳурият учун малакали миллий кадрлар тайёрлаш тармоғини кенгайтиришда муҳим омил бўлиб хизмат қилади.

Сентябрга армуғонлар

● **БИЛИМЛАР пойдевори ҳисобланган бошланғич мактаб ўқув дастурларида кўпгина фанлар ўқитилиши кўзда тутилган.** Ана шу талаблар асосида малакали муаллифлар томонидан мукаммал дарслик ва қўлланмалар яратилди.

Бу ўқув китобларининг катта бир қисми ўтган ўқув йилида ўқувчиларга етказиб берилган эди. «Ўқитувчи» нашриёти яқинлашиб келаётган биринчи сентябрга яна қатор дарслик ва қўлланмаларни армуғон этди. Методист олимлар томонидан тайёрланган «Чиройли ёзув» (М. Ғуломов), «Ўқиш китоби» (Ш. Иброҳимов), «Ўзбек тили» (К. Қосимова) сингари дарсликлар иккинчи синф ўқувчиларига яхши совға бўлди.

Педагог-методист Р. Тўрахонованинг кўп йиллик самарали илмий-методик изланиши маҳсули бўлган «Олти ёшли болаларнинг руҳий жиҳатлари» деган қўлланмаси олти ёшлилар таълими билан шуғулланаётган ўқитувчиларни зарур иш тажрибалари билан қуроллантиради.

Нуфузли анжуман

● **МАЪЛУМКИ, 1990 йил Халқаро саводхонлик йили сифатида кенг нишонланмоқда.** ЮНЕСКО томонидан ўтказилаётган бу нуфузли тадбир доирасида жойларда турли мавзуларда илмий-амалий анжуманлар ҳам уюштирилмоқда.

Яқинда шундай катта йиғинлардан бири Ленинград шаҳрида бўлиб ўтди. «Хизмат саводсизлиги ва касби бўйича етарли маълумотга эга бўлмаслик, ҳозирги замон маданиятининг таҳликали воситаси ҳамда уни бартараф этишда катта ёшдаги кишилар узлуксиз таълимининг тутган ўрни» деган мавзуга бағишланган ушбу анжуман ишида жаҳоннинг турли мамлакатларидан етакчи мутахассислар иштирок этдилар. Серқуёш жумҳуриятдан эса Бутуниттифоқ ўқитувчилар кенгашининг аъзоси, Тошкент шаҳар ўқитувчилар малакасини ошириш институти директори А. Орипова қатнашди.

Яқинда ўқитувчилар билан бўлган учрашувда муҳокама этилган масалалар, кўрилган тадбирлар ҳақида А. Орипова батафсил гапириб берди. Шунингдек, малака ошириш институти томонидан саводхонлик йилларини муваффақиятли ўтказишга доир фикрлар ҳам билдирилди.

Мусаввир кўргазмаси

● **ҲОЗИР жумҳуриятимизнинг қатор вилоятларида корейс маданияти марказлари ишлаб турибди.** Улар ташаббуси билан жойларда турли кўргазмалар уюштирилиб, корейс тасвирий санъатига доир энг яхши асарлар намойиш қилинмоқда.

Истеъдодли мўйқалам соҳиби Георгий Ким ижодини кенг тарғиб қилиш тадбирлари ҳам кўрилди. Кейинги вақтда бу рассом Ўзбекистоннинг гўзал манзараларидан илҳомланиб, талайгина жозибали картиналар яратди. Рассом асарлари кўчма кўргазмасидан бу ижод намуналари ҳам муносиб ўрин олди.

Мусаввирнинг мазкур шахсий кўргазмасини намойиш қилиш учун яқинда Корея Халқ Демократик жумҳурияти пойтахтига юборилди.

«Ирмоқлар» парвози

● **«ИРМОҚЛАР» деб ном олган бу бадиий ҳаваскорлик гуруҳи ҳали ёш бўлишига қарамай, қатор қизиқарли концерт программаларини тайёрлашга муваффақ бўлди.** Чиндан ҳам Тошкентдаги тракторсозлар маданият саройида қизғин фаолият кўрсатаётган бу хореография дастаси ўз томошалари билан жойларда томошабинларда қизиқиш уйғотмоқда.

Унинг концерт программасида СССР ва жаҳон халқлари рақслари кенг ўрин олган. Шунингдек, ўзбекистонлик бастакорларнинг шўх мусиқалари янги рақслар учун асос бўлди.

Дастанинг Туркистон ҳарбий округига қарашли қисмлардаги чиқишлари қизғин кутиб олинмоқда. Унинг «Ватан посбонлари» деган навбатдаги томошаси яқин орада мухлисларга тақдим этилади.

Бунёдкорлар қувончи

● **ЧЕҲРАЛАРИДА табассум балқиган бу йигитлар севинчининг боиси бор: улар «Олой» бозори ёнида «Шарқ гули» қаҳвахонаси биносини фойдаланишга топширдилар. Аҳдларига вафо қилган бу бунёдкорлар кимлар дейсизми? Марҳамат, танишинг: 2-ремонт-қурилиш бошқармасининг аъзолари — У. Султонхўжаев, С. Каримов, бригада бошлиғи Ш. Каримбеков, У. Мавлонов, Ш. Акбаров, У. Лутфуллаев.**

И. Шербек сурати.

Достонлардан илҳомланиб

● **ЎЗБЕК халқ достончилиги қадимдан маълум. Халқ бахшилари томонидан айтилиб, йиллар давомида сайқал топиб келган бундай ижод намуналари орасида қаҳрамонлик эпоси янглиғ эъзоз топган асарлар анчагина.** «Алпомиш», «Гўрўғли» каби достонлар ҳам халқ орасида кенг тарқалган.

Юқоридаги бу фольклор асарлари рассомлар ижодида етакчи мавзулардан бири бўлиб қолди. Истеъдодли мўйқалам соҳиби Темур Саъдуллаев ҳам ушбу достонларга мурожаат этиб, улар мазмунига мос завқли тасвирий лавҳаларни чизишга муяссар бўлди.

Мусаввирнинг «Алпомиш ва Барчиной», «Гўрўғли» деб номланган жозибадор ана шу асарлари билан Алишер Навоий номидаги давлат адабиёт музейида яқиндан танишиш мумкин.

Янгиликлардан хабардор этувчи А. АЛИЕВ.

ЖАҲОН 24 СОАТ ИЧИДА

● ВАШИНГТОН. Саудия Арабистонига қўшни бўлган Қувайтни босиб олган Ироқ қўшинларининг хавф-хатар туғдираётганига асосланиб, АҚШ президенти Жорж Буш Саудия Арабистонида бир неча минг ҳарбий хизматчини, шунингдек авиацияни жойлаштириш тўғрисида буйруқ берди. Рейтер агентлиги Пентагон расмий вакилларининг айтганларига таяниб, шуни хабар қилди.

● НЬЮ-ЙОРК. Техас штатининг Порт-Артур шаҳридаги АҚШ божхона хизмати Американинг «Бей ойл» компанияси сотиб олган қарийб ярим миллион баррель Ироқ нефтини мусодара қилди. Харидор ўтган душанба куни — Америка Ироқ нефтини сотиб олишни тақиқлаганидан сўнг унинг ҳақини тўлаганлиги сабабли шундай қилинди. Хьюстон (Техас штати) божхона хизмати минтақа бошқармасининг вакиласи Донна де Ла Торре бу нефть Ироқ ҳукуматига пул ўтказиб бўлинганлиги сабабли мусодара қилинганлигини таъкидлади.

● КОБУЛ. Муросасиз оппозиция бўлинмалари сешанба куни Афғонистон пойтахтининг турар жой даҳаларини ракеталардан ўққа тутдилар. Шафқатсизларча ҳужум натижасида 14 киши ўлди ва 20 киши ярадор бўлди. Ҳалок бўлганлар орасида 10 нафар бола бор.

Хавфсизлик органларининг ходимлари Кобулни ракеталардан ўққа тутишнинг ва террорчилик ҳуружлари ўтказилишининг олдини олиш мақсадида Кобул вилоятининг Пағмон уездида жанговар операция ўтказдилар. Операция чоғида 20 та реактив снаряд портловчи модда қўлга олинди.

Ғилмон ва Ҳирот вилоятларида аввал «Афғонистон ислом жамияти»га кирган 50 кишидан иборат оппозициянинг икки гуруҳи қуролларини топшириб, миллий яраш жараёнига қўшилдилар.

Вардак вилоятида оппозициядаги «Афғонистон ислом партияси»нинг қурол ва ўқ дори олиб келаётган карвонига уларга қарши курашаётган гуруҳ ҳужум қилди. Тўқнашув чоғида 4 киши ўлди, 5 киши ярадор бўлди.

● САНТЪЯГО. 1973 йил 11 сентябрдаги давлат тўнтаришидан кейин Чилида ўрнатилган генерал Пиночет ҳарбий режими ҳукмронлиги даврида минг киши отиб ташланган ва 800 киши «бедарак йўқолган» деб ҳисобланмоқда. Бу ерда бўлиб ўтган журналистлар билан учрашувда Чили ички ишлар министри Энрике Краусс шу ҳақда гапирди. Чили ҳуқуқни муҳофаза қилиш ташкилотларининг маълумотларига қараганда, отиб ташланган қурбонлар дафн этилган биродарлик қабристонларининг сони 300 тага етади, деди у.

Э. Краусс мамлакат жамоатчилигини «сабр-бардошли бўлишга», Чили тарихининг оғир даври тўғрисидаги аччиқ ҳақиқатни «тушуниб етишга ва жиддий қабул қилишга» чақириб, ҳозир тергов олиб бораётган судьялар Пиночет диктатураси вақтида инсон ҳуқуқларини бузган барча кишиларнинг айбдорлиги даражасини белгилаб бериши лозим, деб таъкидлади.

Журналистлар билан учрашувда сўзга чиққан ички ишлар министрининг ўринбосари Белисарио Веласко сўнгги бир неча ҳафта давомидагина биродарлик қабристонларида 48 та жасад топилганлигини айтди. Қатл этилганларнинг кўпчилиги халқ бирлиги блокининг тарафдорлари, шунингдек сўл партиялар ва касаба уюшмаларининг вакиллари эдилар.

ЖАҲОН 24 СОАТ ИЧИДА

ЛОЙИҲА

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИНИ БОШҚАРИЛАДИГАН БОЗОР ИҚТИСОДИЁТИ ШАРОИТИДА ЎЗИНИ ЎЗИ БОШҚАРИШГА ЎТКАЗИШ КОНЦЕПЦИЯСИ

Кириш

Социалистик иқтисодиётнинг асосларини тубдан ўзгартириш қайта қуриш ҳозирги босқичининг энг муҳим вазифасидир. Иқтисодиёт ва маданиятни юксалтириш, жамоат фаровонлигини ошириш ҳамда жумҳурият ва умуман СССР қудратини ошириш мақсадида табиат, иқтисодий ва ижтимоий имкониятлардан фойдаланишда маҳаллий Советларнинг кенгайтирилган ҳуқуқлари уйғунлигини таъминлаш ана шу вазифанинг негизи бўлиши лозим.

Ҳозирги пайтда Тошкент шаҳри аҳолиси сони икки миллион кишидан ошиб кетди. Тошкент аҳоли сони жиҳатидан СССРда тўртинчи ўринда туради. Тошкент — Ўзбекистон ССР пойтахти, йирик саноат, маъмурий ва маданий марказ. Ўзбекистон ССР ишлаб чиқарувчи кучларини ривожлантиришда шаҳар алоҳида ўрин тутади. Жумҳуриятда ишлаб чиқарилаётган саноат маҳсулотининг деярли тўртдан бир қисми Тошкент шаҳрининг улушига тўғри келади. Шаҳардаги 200 га яқин йирик саноат корхоналари ва бирлашмаларида пахта териш техникасининг бутун комплекси, бошқа қишлоқ хўжалиги машиналари, компрессорлар, экскаваторлар, самолётлар, хилма-хил халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқарилади. Халқ истеъмоли моллари ҳажми 4,6 миллиард сўмдан ошиб кетади. Жумҳуриятнинг бутун халқ хўжалиги комплексини ривожлантиришга Тошкент салмоқли таъсир кўрсатмоқда.

Шу билан бир вақтда хўжалик механизмининг замонавий талабларига мос келмаслиги иқтисодиётни ривожлантиришнинг асосан экстенсив, ҳаражатли тусда бўлишига олиб келди.

Маҳкамачилик ёндошувлари шаҳардаги мавжуд жамоат ишлаб чиқариши структураларидан ҳар томонлама самарали фойдаланишни, шаҳарнинг ўзига хос хусусиятларини тўла таъминлай олмади.

Шаҳар манфаатларини ҳимоя қилиш воситалари ҳам ожиз бўлиб турибди, бунинг оқибатида шаҳар муаммоларини ҳал қилишда Иттифоққа ва жумҳуриятга бўйсунувчи корхона ва ташкилотлар самарали иштирок этиши таъминланмади.

Шу билан бир қаторда (маҳаллий Советларга бўйсунувчи) хўжаликни бошқаришнинг ҳудудий — тармоқ системаси ҳам ўша маъмуриятчилик — буйруқбозлик қоидалари асосида қурилган бўлиб, бу эса асосий ишлаб чиқариш бўғинларининг ва умуман маҳаллий Советларнинг мустақиллиги ва ташаббускорлигига кўпроқ тўсқинлик қилиб келди.

Туб иқтисодий ислоҳотни амалга оширишга комплекс ёндошув билан бир қаторда ижобий ўзгаришлар ҳам бўлмаётганлиги аҳволни янада чигаллаштирмоқда. Министрликлар, идоралар, жумҳурият планлаштириш идоралари фаолияти секинлик билан қайта қурилаётганлиги ишга жиддий тўсқинлик қилмоқда. Янги хўжалик механизмини жорий этиш чоғида планлаштириш ва бошқариш системасидаги барча нуқсонлар ҳали ҳам йўқотилмаган, тармоқ ва ҳудудий манфаатлари бир-бирига уйғунлаштирилмаган.

Ана шулардан келиб чиқиб, иқтисодий ислоҳотни чуқурлаштиришнинг минтақага хос омилларини бутун чоралар билан ишга солиш, ҳудудий бошқарувнинг янги механизмини барпо этишдек ўткир зарурат етилди. Бу механизм шаҳарнинг иқтисодий мустақиллигини кенгайтиришни таъминлаши, самарали хўжалик юритиш учун, жумҳуриятнинг бошқа регионлари ва СССРдаги бошқа регионлар билан ягона халқ хўжалиги комплекси доирасида фаол алоқа қилиш учун, меҳнат ва ишлаб чиқариш имкониятларидан оқилона фойдаланиш учун, аҳолининг турмуш даражасини бирмунча яхшилаш учун шароит яратиши керак.

«Бошқариладиган бозор иқтисодиётига тайёргарлик шароитида Тошкент шаҳри халқ хўжалигининг ўзини ўзи бошқаришга ўтиш концепцияси» лойиҳасида иқтисодий ва ижтимоий сиёсатни амалга оширишнинг турли даражаларда хўжалик механизмининг барча жиҳатларини бир-бирига мувофиқлаштириш асосида умумжумҳурият ва шаҳар манфаатларини, меҳнат жамоаларининг ва маҳаллий Советларнинг мустақиллигини уйғун равишда қўшиб олиб боришни таъминлайдиган асосий йўналишлари белгилаб берилган.

I. Қоидалар ва мақсадлар

1. Тошкент шаҳри Ўзбекистон ССР таркибидаги иқтисодий мустақил регион сифатида ўз фаолиятини қуйидаги қоидалар асосида амалга оширади:

— қонунийлик, ошкоралик ва жамоатчилик фикрини ҳисобга олиш, маҳаллий ва давлат манфаатларини қўшиб олиб бориш, ижтимоий адолат;

— жамоат ҳаётининг энг муҳим масалалари юзасидан қарорларни тайёрлаш, муҳокама қилиш, қабул этиш ва амалга оширишда Тошкент шаҳри фуқароларининг иштирок этиши; халқ депутатлари Советларининг, территориал ижтимоий ўзини ўзи бошқариш органларининг сайлаб қўйилиши, уларнинг аҳоли назорати остида бўлиши; халқ депутатлари Советларининг мустақиллиги, маҳаллий аҳамиятга молик масалаларнинг ҳал этилиши учун уларнинг масъуллиги; ўзини ўзи бошқариш органлари ва улардаги мансабдор шахсларнинг аҳолига ҳамда аҳоли амалга оширадиган назоратга бўйсунишии ва ҳисоб бериши;

— шаҳар билан Ўзбекистон ССР ўртасидаги, шунингдек шаҳар билан ундаги районлар ўртасидаги иқтисодий, молиявий ва ҳуқуқий муносабатлар масъулиятни кўзда тутадиган ўзаро шартномалар ва битимлар асосида амалга оширилади;

— ўз мулкий ва молиявий базасини вужудга келтириш, меҳнат жамоалари ва фуқароларининг иқтисодий ҳуқуқларини мустаҳкамлашни, уларнинг ижтимоий ва иқтисодий ҳимоя этилишини таъминлашни ўзидаги мавжуд барча воситалар билан кучайтириш.

2. Шаҳарнинг иқтисодий мустақиллигини кенгайтиришдан кўзда тутилган асосий мақсадлар қуйидагилардан иборат:

— шаҳар иқтисодий фаолияти самарадорлигини ошириш;

— аҳолининг моддий ва маънавий эҳтиёжлари янада тўлароқ қаноатлантирилиши учун шароит яратиш.

Ана шу мақсадларга эришиш қуйидагиларни кўзда тутади: ижтимоий соҳани, жамоат ишлаб чиқаришининг илғор структурасини ривожлантириш учун иқтисодий замин яратиш; планли бошқариш билан бозор муносабатларининг энг мақбул равишда қўшиб олиб борилишига эришиш, корхоналар ва ташкилотларнинг хўжалик соҳасидаги мустақиллигини таъминлаш;

— Атроф-муҳитни соғломлаштириш, унинг хоссаларини сақлаб қолиш ва тиклаш, табиат ресурсларидан оқилона фойдаланиш;

— аҳолини иш билан таъминлашнинг, меҳнат ресурсларини тақсимлаш ва қайта тақсимлашнинг, аҳолининг кўчиб юриши жараёнларини тартибга солишнинг, нуфус вазиятини бошқаришнинг оқилона системасини барпо қилиш;

— шаҳарни бошқаришнинг самарали ташкилий структурасини яратиш, халқ депутатлари Советларининг ташаббускорлигини, ҳуқуқларини ҳамда ўзига қарашли территорияни жадал ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш учун аҳоли олдидаги масъулиятини кучайтириш.

Концепциянинг асосий қоидалари ва мақсадлари район ва шаҳар хўжаликларининг бир-биридан ажралиб қолишига, шаҳар, жумҳурият ва ССР Иттифоқи халқ хўжалиги комплексининг манфаатларига зид тушадиган маҳаллийчилик шаклларининг намоён бўлишига йўл қўймасликни тақозо этади.

3. Концепция мақсадларига эришиш қуйидаги вазифаларни ҳал этишни тақозо этади:

— маҳаллий Советларнинг, Иттифоқ, Иттифоқ — жумҳурият, жумҳурият органларининг умумжумҳурият ишлаб чиқариш жараёнида шаҳарнинг иштироки даражасини, ўзаро мажбуриятларини ва ўзаро масъулиятни тартибга соладиган ваколатлари соҳаларини фарқлаб қўйиш;

— шаҳар ҳудудида жойлашган давлат саноат корхоналари ва ташкилотларининг мулки шаклларини ўзгартириш;

— омилкорлик эркинлигини таъминлаш;

— кичик корхоналарни ривожлантириш;

— савдо, умумий овқатланиш, маиший хизмат кўрсатиш, бошқа тармоқлар корхоналарини давлат ихтиёридан олиш, жумладан, уларни меҳнат жамоаларига, оилаларга, айрим фуқароларга сотиш ёки ижарага бериш;

— бозор механизмларини, жумладан, солиқлар, нархлар ҳамда моллар ва хизматларга талаб ҳамда таклифларни тартибга солувчи бошқа воситаларни, молия-кредит ресурсларини шакллантириш;

— шаҳар ташқи иқтисодий фаолияти механизмини сифат жиҳатидан ўзгартириш, шу жумладан маҳсулотларни чет элдан харид қилиш ва чет элга чиқариш, шаҳар иқтисодиётига чет эл капитал маблағини сарфлаш, хорижий сайёҳликни ривожлантириш, омилкорликнинг қўшма шакллари соҳаларида ҳуқуқлар ва имкониятларни кенгайтириш;

— шаҳар аҳолиси барча табақаларининг ўз қобилиятидан тўла фойдаланиш имкониятини, аҳолининг моддий томондан энг кам таъминланган табақаларини қўллаб-қувватлашни, оналик ва болаликни муҳофаза қилишни, ёш авлодни тарбиялашни, соғлиқни сақлаш, маориф, фан, маданият ва санъатни ривожлантиришни таъминлайдиган ижтимоий кафолотлар янги механизмини барпо этиш;

— шаҳар халқ хўжалигини иқтисодий усуллар асосида бошқаришга ўтиш, маҳаллий бюджетнинг даромадлар ва харажатлар қисмини режалаштиришни сифат жиҳатидан ўзгартириш, меҳнат муносабатларини ва табиатдан фойдаланишни тартибга солиш;

— ғайри-қонуний хатти-ҳаракатлари билан Тошкент шаҳри аҳолисининг манфаатларига дахл қилувчи экологик нуфуз ва ўзга оқибатлар келтириб чиқариши мумкин бўлган бошқа регионларнинг маҳаллий Советларига иқтисодий жазо чораларини тақдим этиш;

— маҳаллий бюджетда тузишнинг норматив базасини яратиш;

— бозор иқтисодиёти шароитида самарали ишлашга қодир бўлган мутахассислар туркумини тарбиялашга кўмаклашиш.

II. Мулкчилик

Тошкент шаҳрининг ўзини ўзи бошқариш ва ўзини ўзи пул билан таъминлашга ўтиши шаҳар ҳудудида мулкчиликнинг хилма-хил шакллари бўлишини тақозо этади:

— давлат (умумиттифоқ, жумҳурият ва коммунал) мулки;

— коллектив (кооператив, акционерлик) мулки;

— шахсий (қонунда кўзда тутилган доирада) мулк.

Қуйидагилар маҳаллий Советларнинг мулки ҳисобланади:

— Тошкент шаҳрида жойлашган ер жумҳурият вазирлар Кенгаши қарори ва бош план билан белгилаб қўйилган чегарада; ҳаво ҳавзаси ва бошқалар;

— маҳаллий бюджет маблағи;

— Тошкент шаҳридаги ҳокимият ва бошқарув идораларининг мулки;

— маҳаллий Советларнинг уй-жой фонди ва уй-жой-коммунал хўжалиги;

— қишлоқ хўжалик, савдо, маиший хизмат кўрсатиш, транспорт корхоналари, саноат, қурилиш корхоналари ва бошқа корхоналар, ижтимоий соҳа корхоналари ҳамда маҳаллий Советларнинг Тошкент шаҳри олдида турган иқтисодий ва ижтимоий тараққиёт вазифаларини ҳамда бошқа вазифаларни бажариш учун зарур бўлган бошқа мол-мулки;

— Иттифоқ, иттифоқ — жумҳурият органлари маҳаллий Советларга текинга топшириладиган корхоналар мулки, шунингдек, шаҳар ҳудудидаги моддий бойликлар;

— шаҳар бюджети ҳисобига сотиб олинган мол-мулк ва моддий бойликлар.

Халқ депутатлари шаҳар Совети шаҳар ихтиёридаги мол-мулк ва моддий бойликларни улардан шаҳар манфаатларини кўзлаб фойдаланиш учун ўзаро масъулият ва ўзаро келишув асосида халқ депутатлари район Советларига текин фойдаланишлари учун топширади. Бундай мол-мулкларнинг рўйхати ва топшириш шартлари халқ депутатлари район Советларининг сессиялари билан келишилган ҳолда шаҳар Совети сессиясида тасдиқланади.

Ҳокимият ва бошқарувнинг юқори органлари маҳаллий Советларнинг мулкка эгалик қилиши, сақлаши ва бошқариши хусусида маҳаллий Советларнинг ваколатларини чеклаб қўйишга ҳақли эмаслар.

III. Шаҳар билан районлар ўртасида мулкнинг тақсимланиши ва уларнинг ўзаро муносабатлари

1. Планлаштириш ва пул билан таъминлаш объекти бўлган шаҳардаги маъмурий районнинг ўзига хос хусусиятлари ҳам район бюджетини, ҳам иқтисодий ва ижтимоий ривожлантиришнинг бюджетга қўшимча фондларини тузиш ва улардан фойдаланишнинг ўзига хос жиҳатларини белгилаб беради.

2. Ҳаёт фаолиятини таъминлаш умумшаҳар объектларининг мавжудлиги уларни ривожлантириш учун пул билан таъминлаш умуман шаҳар даражасида амалга оширилиши лозимлигини белгилайди.

3. Қуйидагилар шаҳар Совети мулки ҳисобланади: Саноатнинг (иттифоқ ва жумҳуриятга бўйсунувчи саноатдан ташқари) асосий фондлари; шаҳардаги қурилиш ва ремонт-қурилиш комплексининг асосий фондлари; шаҳар мақсадлари учун мўлжалланган ишлаб чиқариш инфраструктураси объектлари ва фондлари, шу жумладан транспорт; шаҳар учун мўлжалланган ижтимоий инфраструктуранинг объектлари ва фондлари.

4. Ер, сув, ҳаво ҳавзаси шаҳарнинг мулки бўлиб, ундан районлар шаҳар билан келишган ҳолда ҳам район, ҳам умуман шаҳар аҳолиси манфаатлари йўлида фойдаланадилар.

5. Район ҳудудидаги бошқа барча объектлар ва фондлар район мулки ҳисобланади. Районлар ўртасидаги чегаралар халқ депутатлари район Советларининг сессиялари билан келишилган ҳолда белгиланади ва халқ депутатлари шаҳар Совети сессиясида мустаҳкамланиб қўйилади.

6. Шаҳар билан районлар ўртасидаги хўжалик ҳисоби муносабатлари ўзаро мажбуриятлар ва жавобгарликни ўз ичига оладиган узоқ муддатли норматив асосига қурилади.

IV. Молия-бюджет базаси

1. Маҳаллий Советлар молия-бюджет системаси Ўзбекистон ССР молия-бюджет системасининг таркибий қисми бўлиб, мустақил негизда қурилади, шаҳар билан жумҳурият ўртасида молиявий ресурсларни кенгайтириш ва улардан фойдаланиш ваколатлари қатъий фарқлаб қўйилади.

Тошкент шаҳар Совети молияси ишлаб топилган маблағлари ҳисобига таркиб топади ва шаҳар ҳудудида жойлашган барча корхоналар ва ташкилотлар ишининг пировард натижалари самарадорлигига тўла боғлиқ бўлади, харажатлар эса ўз даромадлари ҳисобида қопланади.

2. Тошкент шаҳрининг молия-бюджет базаси: давлат оборот солиқларидан ажратмалардан, меҳнат ва табиат ресурслари учун тўловлардан, шаҳар ҳудудида жойлашган корхоналар, бирлашмалар ва ташкилотлар фойдасидан (даромадидан) уларнинг мулкчилик шакли ва кимга бўйсунишидан қатъи назар олинадиган солиқлардан ажратмалардан, бюджетдан ташқари фондлардан, шу жумладан, аҳоли, жамоат ташкилотлари ва хорижий давлатларнинг ихтиёрий ўтказган маблағларидан: банкларнинг заём маблағларидан, жумҳурият бюджетидан қайтариб бериш шарти билан олинадиган маблағдан, шунингдек шаҳар ҳудудида жойлашган корхоналар ва ташкилотларнинг валюта фойдасидан ажратмалардан ташкил топади.

Тошкент шаҳрининг долзарб ижтимоий муаммоларини жадаллик билан ҳал этиш учун жумҳурият бюджетидан маблағ ажратиш маълум даврғача сақлаб турилиши керак.

3. Маҳаллий бюджетдан фойдаланишни планлаштиришда маҳаллий Советларга мустақиллик берилади.

Маҳаллий Советлар тасдиқлайдиган бюджетлар жумҳурият бюджетининг даромадлари ва харажатлари умумий ҳажмига киритиш учун юқори органларга тақдим этилади.

4. Қуйидагилар бюджет даромадига ўтказилади:

— мулкчиликнинг шаклларига ва қайси идорага бўйсунишидан қатъи назар корхоналар ва ташкилотлар фойдаси (даромади)дан белгилаб қўйилган нормативларга мувофиқ ажратмалар; халқ депутатлари Совети корхоналарга тўловларнинг энг кам миқдорини сўм билан белгилаб қўйиш ҳуқуқига эгадирлар. Тўловлар бекор қилинган ёки корхоналарга, бирлашмаларга, муассасаларга имтиёзлар берилган тақдирда ана шундай имтиёзларни берган министрликлар ва идоралар тўловнинг энг юқори миқдорини қоплайдилар. Бюджетга тўловларни камайтириш мақсадида фойда (даромад) миқдорини атайлаб камайтириш бюджетга тўланмай қолган миқдорда жарима солишга сабаб бўлади. Бундан ташқари бюджетга тўланмай қолган пул шубҳасиз ундириб олинади;

— оборот солиғи ва ишчилар ҳамда хизматчилардан олинадиган даромад солиғи;

— моддий жиҳатдан энг кам таъминланган оилаларга пенсиялар ва нафақалар тўлашга давлат ижтимоий суғурта бюджетидан тушумлар;

— аҳоли, давлат, кооператив ва бошқа жамоат корхоналари ҳамда ташкилотлари ва кредит муассасалари ўртасида тарқатиладиган жумҳурият пул-буюм лотереялари ва давлат ички заёмларини сотишдан тушумлар;

— шаҳар ҳудудида жойлашган барча корхоналар ва ташкилотлар улар қайси идорага бўйсуниши ва мулкчилик шаклидан қатъи назар тасдиқланган нормативларга мувофиқ валюта ажратмаларининг бир қисми;

— меҳнат ресурслари учун тўловлар;

— табиий ресурслари учун тўловлар;

— ер учун ижара ҳақи;

— ер солиғи;

— матлубот кооперацияси ва жамоат ташкилотларидан олинадиган даромад солиғи;

— ишлаб чиқариш кооперативларидан олинадиган солиғ;

— якка тартибдаги меҳнат фаолияти билан шуғулланишга патент олиш учун тўловлар;

— давлат пошлинаси;

— Советларнинг коммунал мулки ҳисобланган мол-мулкни ижарага беришдан тушумлар.

Ўзларига бўйсунувчи корхоналарни меҳнат ресурслари учун тўловлардан озод қиладиган юқори ташкилотлар, министрликлар, идоралар шу корхоналарнинг шаҳар бюджетига тўловлари миқдорини қоплайдилар.

Маҳаллий Советлар маҳаллий заёмларнинг облигацияларини чиқариш ва пул-буюм лотереялари ўтказиш йўли билан аҳоли ва корхоналарнинг маблағлари, корхоналар ва фуқароларнинг ихтиёрий ўтказган пуллари ва бошқа манбалардан тушган пуллар ҳисобига бюджетдан ташқари тармоқ фондларини барпо этиш ҳуқуқига эгадирлар. Атроф-муҳитни булғатганлик учун, табиатни муҳофаза қилиш қонунларини бузганлик учун корхоналардан олинадиган жарима миқдори ҳам мазкур фондларга келиб тушади.

5. Қуйидагиларга маҳаллий бюджет, шунингдек, бюджетдан ташқари фонд маблағи ҳисобидан харажатлар учун пул ажратилади:

— шаҳар хўжалигининг ишлаб чиқариш объектлари ва ижтимоий инфраструктура қурилишлари;

— маҳаллий автомобиль йўлларини қуриш, бу йўлларни шунингдек, шаҳар транспортини сақлаш ва ремонт қилиш;

— шаҳарни ободонлаштириш, уй-жой — коммунал хўжалигини, соғлиқни сақлаш, халқ таълими ва маданият муассасаларини, социал таъминот муассасаларини сақлаш ва ремонт қилиш, тармоқ комплекс программаларини амалга ошириш;

— шаҳардан ташқарида жойлашган корхоналарга қарз беришда иштирок этиш;

— маҳаллий ҳокимият ва бошқарув идораларини сақлаш.

Маҳаллий Советлар ўз бюджетлари таркибида резерв фондларни ташкил этадилар, уларнинг миқдорини ва ундан қайси мақсадда фойдаланишни белгилайдилар.

6. Қўшимча олинган даромадлар, шунингдек, харажатларнинг тежаб қолинган қисми (жумладан, марказлаштирилган капитал маблағлари) бутунлай маҳаллий Советлар ихтиёрида қолади. Маҳаллий бюджетнинг йил охирида сарфланмай қолган маблағи тортиб олинмайди ва келгуси йилда маҳаллий Советлар белгилайдиган мақсадларга тўла-тўкис сарфланади.

7. Қонун ҳужжатлари ёки Ўзбекистон ССР ҳукуматининг қарорлари қабул қилиниб, бу қонун ёки қарорларга мувофиқ маҳаллий бюджетнинг харажатлари белгилаб қўйилса ёки даромадлари камайтирилса, ана шу маблағ жумҳурият ёки Иттифоқ бюджети ҳисобидан қопланади.

8. Маҳаллий бюджетларнинг даромадлари ва харажатларининг лойиҳа босқичида, қабул қилинганидан кейин, шунингдек, йил давомидаги ижро натижалари тўла ошкор қилинади.

V. Ижтимоий сиёсат

1. Маҳаллий Советлар нуфус вазиятини фаразлайдилар ва аҳолининг кўчиб юришини иқтисодий таъсир ўтказиш усуллари билан тартибга солишга доир таклифларни ишлаб чиқадилар. Шу мақсадда маҳаллий Советлар маҳаллий меҳнат ресурсларини иш билан самарали таъминлайдилар ҳамда меҳнат ресурслари учун тўлов системаси ёрдамида бошқа регионлардан меҳнат ресурсларининг оқимини чеклайдилар.

Шу муносабат билан иш жойи ҳамда меҳнат ресурсларининг баланслари ишлаб чиқилади, уларнинг ҳаракатини ҳисобга олиш системаси такомиллаштирилади. Иш жойларини аттестациядан ўтказиш асосида шартнома ва хўжалик-шартномавий муносабатлари негизида малакали кадрлар ва мутахассислар тайёрлаш ва қайта тайёрлаш системасини собитқадамлик билан комплекс ривожлантириш таъминланади.

2. Аҳолининг иш билан бандлиги энг мақбул даражасига эришишнинг асосий воситаси сифатида кўп меҳнат талаб қиладиган ишлаб чиқариш фаол ривожлантирилади, янги иш жойлари вужудга келтирилади.

3. Маҳаллий Советлар корхоналарнинг уч сменада ишлашини ташкил этиш, ишнинг ихчам режимларини қўллаш (касаначилик, корхона буюртмасига мувофиқ якка тартибдаги меҳнат фаолияти, қисқартирилган иш куни ва бошқалар), ишлаб чиқаришни илмий-техникавий жиҳатдан янгилашни жадаллаштириш, ишларнинг зарарли, техника жиҳатдан қолоқ ва ижтимоий жиҳатдан одамларга маъқул тушмайдиган турларини қайта ташкил этиш ёки тугатиш учун собитқадамлик билан қулай шароит яратиб берадилар.

4. Шаҳарда меҳнат ресурсларини ҳисобга олишни, уларни қайта тайёрлаш ва малакасини оширишни, ишга жойлаштиришни таъминлайдиган меҳнат идоралари системаси тузилади.

5. Маҳаллий Советлар аҳолига пенсия таъминоти, оналик ва болаликни муҳофаза қилиш, аҳолининг моддий жиҳатдан энг кам таъминланган гуруҳларига, ногиронларга, етимларга моддий мадад бериш, текин таълим олиш, медицина хизматидан фойдаланиш, ўзгармас нархлар ва тарифларга мувофиқ кундалик зарур буюмлар ва уй-жой билан таъминланиш учун шаҳар аҳолисига ижтимоий кафолат берадилар, шунингдек, мажбуран ишсиз қолганларга нафақа тўлайдилар.

Маҳаллий Советлар аҳолига тўловлар ва имтиёзлар бериладиган ижтимоий неъматлар миқдорини умумиттифоқ даражасида белгилаб қўйилган энг кам миқдорга қўшимча равишда кўпайтиришга, маҳаллий бюджет маблағи ҳисобидан бундай неъматларни олувчилар таркибини кенгайтиришга ҳақлидирлар.

6. Халқ депутатлари маҳаллий Советлари аҳолининг асосий ижтимоий ҳуқуқларини ҳимоя қилиш мақсадида уни ижтимоий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш системасини барпо этадилар:

— аҳоли манфаатларини пул қадрсизланишидан ҳимоя қилиш;

— турмушнинг энг кам даражасини сақлашга муҳтож бўлган аҳолига ёрдам бериш;

— аҳолининг моддий жиҳатдан энг кам таъминланган тоифаларига доир махсус программаларни амалга ошириш.

Аҳоли даромадларини индексациялаш вазифаларини амалга ошириш масалаларида маҳаллий Советлар, бошқарувнинг Иттифоқ, шунингдек жумҳурият идоралари ўртасидаги ўзаро молиявий-ҳуқуқий муносабатлар норматив ҳужжатлар билан аниқланади.

Аҳолининг айрим гуруҳларига ижтимоий мадад бериш учун маҳаллий Советлар Тошкент шаҳри ҳудудида жойлашган жамоат ташкилотлари билан биргаликда, хайрия жамғармалари иштирокида ёлғиз яшовчи кексаларга ва ногиронларга, етим болаларга ва кўп болали оилаларга ёрдам бериш тадбирларини амалга ошириши мумкин.

7. Маҳаллий Советлар бепул соғлиқни сақлаш, мактабгача тарбия, таълим, маданият, жисмоний тарбия ва спорт соҳаларини ривожлантирадилар ва кенгайтирадилар.

8. Маҳаллий Советлар озиқ-овқат маҳсулотлари ва халқ истеъмоли моллари, хизматлар сифатини назорат қилиб борадилар, истъмолчиларнинг ҳуқуқларини СССР ва Ўзбекистон ССР мавжуд қонунларида белгилаб қўйилган ваколатлар доирасида ҳимоя қилишни таъминлайдилар.

VI. Нарх белгилаш

1. Шаҳарда нарх-наво ва нарх белгилаш сиёсати умумиттифоқ ва жумҳурият нормалари ҳамда қоидаларига мувофиқ амалга оширилиб, ижтимоий ва иқтисодий жиҳатдан жадал ривожлантириш таъминланади, бошқа регионлар, хорижий мамлакатлар билан товар айрибош қилишга кўмаклашиб, аҳоли манфаатлари ҳимоя қилинади.

2. Шаҳарда ўзини ўзи пул билан таъминлаш ва ўзини ўзи бошқариш шароитида нархнинг уч варианти амал қилади:

— мавжуд умумиттифоқ ва умумжумҳурият аҳамиятига молик давлат нархлари;

— жумҳурият ҳукумати энг юқори даражасини белгилаб қўядиган, бошқариладиган шартнома нархлари;

— қолган нархлар «СССРда корхоналар тўғрисида» СССР Қонунининг 26-моддасига мувофиқ белгиланади.

3. Корхоналар маҳсулотларга, ишларга, хизматларга нархлар, тарифларнинг давлат интизомини бузган тақдирда ортиқча олинган пул тортиб олинади. Бундан ташқари корхонадан СССР ва Ўзбекистон ССР қонун ҳужжатларида белгилаб қўйиладиган тартибда ва миқдорда жарима ундирилади.

Тортиб олинган пул ва жарима миқдорининг 50 фоизи шаҳар бюджетига тушади.

4. СССР ва Ўзбекистон ССРнинг тегишли норматив ҳужжатлари қабул қилингандан сўнг нарх белгилаш тартибига аниқлик киритилиши керак.

VII. Планлаштириш

Кўрсатма билан планлаштиришдан планли-бозор иқтисодиётига ўтиш муносабати билан шаҳар халқ хўжалигида вужудга келадиган шарт-шароит регионал планлаштириш мазмуни ва технологиясини тубдан ўзгартиришни талаб қилади.

Ишлаб чиқариш программасини тузиш, маҳсулотни сотиш, таъминот, нарх белгилаш, даромадларни тақсимлаш соҳаларида барча турлардаги корхоналарнинг хўжалик соҳасидаги мустақиллигини янада кенгайтиришни таъминлаш чоғида халқ депутатлари маҳаллий Советлари ана шу жараёнларни бошқариб туриш мақсадида хўжалик юритиш натижалари учун корхоналарнинг иқтисодий масъулиятини кучайтиради:

— СССР Вазирлар Кенгаши (иттифоқ мулки бўлган корхоналар бўйича) ва Ўзбекистон ССР Вазирлар Кенгаши (жумҳурият мулки бўлган корхоналар бўйича) тасдиқлаган рўйхатга киритилган, сони чекланган корхоналардан ташқари зарар кўриб ишлайдиган ва кам рентабелли корхоналарга ҳамма турдаги дотациялар беришни тўхтатиб қўяди;

— самарадорлиги кам корхоналарни тугатиш ёки улардаги мулк шаклини ўзгартириш чораларини кўради;

— шаҳар Совети шаҳарнинг танқчил моллар ва хизматларга эҳтиёжини таъминлаш мақсадида бундай молларни ишлаб чиқарувчи ва хизмат кўрсатувчи корхоналарга солиқ солиш ва қарз бериш соҳасида имтиёзлар бериш ҳуқуқига эгадир.

Шаҳар даражасида планлаштириш мазмунига қуйидагилар киради:

— узоқ муддатли ижтимоий мақсадларни, иқтисодий ривожланиш стратегиясини, нуфус, ижтимоий сиёсатни ва оралиқ мақсадларни ва марраларни белгилаш;

— шаҳар ва ундаги районлар ижтимоий ҳамда иқтисодий тараққиёти жараёнларини мунтазам таҳлил қилиб бориш;

— ишлаб чиқариш ва бозорнинг иқтисодий шароитларини ўзгартириш, бозорни моллар ва хизматлар билан тўлдиришнинг марказлаштирилган чораларини лойиҳалаш ва пул билан таъминлаш;

— Тошкент ҳудудини иқтисодий ва ижтимоий ривожлантиришнинг 2005 йилгача бўлган даврга мўлжаллаб тузилган тармоқ комплекс программалари, шаҳарнинг бош плани ҳамда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми, Ўзбекистон ССР Вазирлар Кенгашининг 1989 йил 23 ноябрдаги «Тошкент шаҳри аҳолисининг ҳаёт таъминотини тубдан яхшилаш ҳамда шаҳарнинг тарихан таркиб топган районларини тезроқ реконструкциялаш юзасидан 1991—1995 йилларга мўлжалланган биринчи галдаги тадбирлар тўғрисида»ги 414-қарори асосида амалга оширилади.

Халқ депутатлари шаҳар ва район Советлари ижроия комитетлари шаҳарни иқтисодий ва ижтимоий ривожлантиришнинг истиқболли ва йиллик фаразларини ва тегишли бюджетларни корхоналар ва ташкилотларнинг таклифлари, шаҳар ва район Советлари билан уларнинг ваколатлари доирасида СССР ва Ўзбекистон ССР қонунларида белгилаб қўйилган тартибда келишиб олинган узоқ муддатли ўзгармас нормативлар асосида ишлаб чиқади. Шаҳардаги корхоналар ва ташкилотлар улар қайси идорага бўйсунишидан ва мулк шаклидан қатъи назар планларни тайёрлаш чоғида иқтисодий, ижтимоий, нуфус ва ўзга оқибатлар келтириб чиқариши мумкин бўлган, шаҳар аҳолисининг манфаатларига дахл қиладиган тадбирларни тегишли халқ депутатлари Советлари билан келишиб оладилар.

Қуйидагилар комплекс фаразлаш учун асос бўлади:

— планлаштириш органларининг тавсиялари;

— марказлаштирилган тартибда тақсимланадиган энг муҳим моддий-техника ресурсларини етказиб беришга давлат буюртмалари;

— шаҳар ва район буюртмалари;

— шаҳар бюджетини тузишнинг иқтисодий нормативлари.

VIII. Моддий-техника таъминоти

1. Маҳаллий Советлар корхоналар, бирлашмалар ва ташкилотларнинг моддий-техника таъминотининг янги илғор шаклларини, улгуржи савдони, молларни фирма магазинлари, ярмаркалар ва ким ошди савдолари орқали сотишни, маҳсулот ишлаб чиқариш ва истеъмолчилар ўртасидаги бевосита алоқалар йўли билан реализация қилишни ривожлантиришда фаол иштирок этиш асосида ягона умумиттифоқ социалистик бозорининг шаклланишига ва моддий ресурслардан оқилона фойдаланишга кўмаклашади.

2. Шаҳар ҳудудида жойлашган корхоналар ва ташкилотлар қайси идорага бўйсунишидан ва мулк шаклидан қатъи назар бозор талабларини, эҳтимол тутилган шерикларининг имкониятларини, нарх ўзгариши тўғрисидаги маълумотларни ўрганиш асосида моллар ва хизматлар бозорида ресурсларни харид қилиш йўли билан ўз ишлаб чиқариши ва капитал қурилиши моддий-техника таъминотини ташкил этадилар.

Маҳаллий Советлар тармоқ комплекс программаларини амалга ошириш учун уларни моддий-техника ресурсларининг асосий (устун) турлари бўйича тўла ёки қисман моддий-техника ресурслари билан таъминлашни ташкил этишлари мумкин.

IX. Фан-техника сиёсати

1. Тошкент шаҳридаги фан-техника сиёсати шаҳарнинг илмий-техникавий, интеллектуал ва ишлаб чиқариш имкониятларини оширишга, илмий-техникавий фаолият натижаларидан энг мақбул фойдаланишни таъминлашга қаратилган. Бунда қуйидагилар биринчи навбатдаги вазифалардир:

(Давоми 3-бетда).

ЛОЙИҲА

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИНИ БОШҚАРИЛАДИГАН БОЗОР ИҚТИСОДИЁТИ ШАРОИТИДА ЎЗИНИ ЎЗИ БОШҚАРИШГА ЎТКАЗИШ КОНЦЕПЦИЯСИ

(Давоми. Боши 2-бетда).

— шаҳар ҳудудида рақобатга бардош берадиган ва юқори сифатли маҳсулот ишлаб чиқариш мақсадида ишлаб чиқаришнинг техникавий даражасини собитқадамлик билан ошириш;

— шаҳар ҳудудида технология даражаси юқори бўлган кичик корхоналар, шу жумладан бошқа мамлакатлар билан қўшма корхоналар барпо этиш;

2. Шаҳар халқ хўжалиги эҳтиёжлари учун илмий-техникавий тадқиқотлар бюджет ва хўжалик ҳисоби манбалари ҳисобида, маҳаллий бюджет маблағига, хўжалик ҳисоби ҳамда ихтиёрий-улуш маблағлари ҳисобига турли махсус тармоқ жамғармалари барпо этиш йўли билан пул билан таъминланади.

3. Маҳаллий Советлар фан-техника тараққиётининг устун йўналишлари программалари ва лойиҳаларини амалга оширишда шартларга ва талабларга риоя қилмаганлик, технология интизомини бузганлик ва сифатсиз маҳсулот ишлаб чиқарганлик, экологик жиҳатдан зарарли ҳамда эскириб қолган ишлаб чиқаришни тўхтатишга доир кўрсатмаларни бажармаганлик учун жазо сифатида жарима чораларини кўради.

X. Структура ва инвестиция сиёсати

1. Тошкент шаҳрининг ўзини-ўзи пул билан таъминлаш ва ўзини ўзи бошқариш қоидаларига ўтиши шаҳар халқ хўжалигини аҳолининг ижтимоий эҳтиёжларини ҳал этишга қаратиш мақсадида структура сиёсатини жиддий равишда ўзгартиришни тақозо этади.

Маҳаллий Советларнинг структура сиёсати қуйидагиларга қаратилган: халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришни илдам ривожлантиришга; товарларнинг жумҳуриятлараро бозорини вужудга келтиришга; шаҳар хўжалиги ўз харажатларини ўзи қоплаши ва ўзини-ўзи пул билан таъминлаши даражасини оширишнинг асоси сифатида юқори рентабелли ишлаб чиқаришни жадал ривожлантиришга қаратилган.

Маҳаллий Советлар энг аввало меҳнат имкониятларидан оқилона фойдаланишни, сув хўжалиги ва экология вазиятини яхшилашни ҳисобга олиб, хом ашё ва материаллардан тўлароқ ва тўғрироқ фойдаланишни ҳамда чиқитсиз, экологик жиҳатдан соф технологияларни жорий этишни таъминлашни ҳисобга олиб структура сиёсатини мустақил ўтказадилар.

Маҳаллий Советлар Ўзбекистон ССР Давлат план комитети билан биргаликда шаҳар учун зарур бўлган халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришга ва хизматлар учун Иттифоқ ва жумҳуриятга бўйсунувчи корхоналарга давлат буюртмасини белгилашда қатнашадилар.

2. Инвестиция сиёсати Тошкент шаҳрида структура сиёсатини амалга оширишнинг асосий воситасидир. Маҳаллий Советлар ажратилган давлат капитал маблағларидан фойдаланишнинг йўналишларини мустақил белгилайдилар, шаҳар ҳудудида у ёки бу иншоотларни қуриш мақсадга мувофиқлиги ёки мувофиқ эмаслиги тўғрисида қарор қабул қиладилар.

3. Шаҳар хўжалиги ишлаб чиқариш иншоотларини, уй-жойларни, ижтимоий ва ишлаб чиқариш инфраструктураси иншоотларини, шу жумладан Иттифоқ, Иттифоқ-жумҳурият корхоналари ва жумҳуриятга бўйсунувчи корхоналар иштирокида барпо этиладиган иншоотларни лойиҳалаштириш ва қуриш масалаларини, шунингдек идораларга бўйсунувчи қурилиш ташкилотлари пудрат ишлари программаларини келишиб олиш маҳаллий Советлар ваколатига киради.

4. Маҳаллий Советлар шартнома асосида бевосита пудратчи қурилиш ташкилотлари билан, уларнинг қайси идорага бўйсунишидан қатъий назар ижтимоий-маданий иншоотларни ишга тушириш учун давлат буюртмаси (маҳаллий)ни белгилаб қўйиш ҳуқуқига эгадирлар.

Капитал қурилиш ҳажмининг моддий-техника ресурслари, молия ресурслари ҳамда пудратчи ташкилотларнинг қувватларига мутаносиблигини таъминлаш учун маҳаллий Советлар Тошкент шаҳрини иқтисодий ва ижтимоий ривожлантириш комплекс плани ҳисоб-китобларида саноат ва ижтимоий иншоотларни ишга тушириш муддатларини белгилаб берадилар.

5. Қайси идорага бўйсуниши ва пул билан таъминланиш манбаидан қатъий назар янги корхоналарни жойлаштириш ва ишлаб турган корхоналарни кенгайтириш маҳаллий Советлар билан тегишли министрликлар ва идоралар ўртасида келишилиб ўзаро мажбурият олингандан сўнг амалга оширилади.

Маҳаллий Советларнинг молия ва банк идоралари пухта солиқ ва кредит сиёсатини ўтказиш йўли билан шаҳар халқ хўжалиги ишлаб чиқариш ва ижтимоий базасини ривожлантиришга капитал маблағларни жалб этиш учун қулай шарт-шароит яратадилар.

6. Шаҳар ҳудудида корхоналар, ташкилотлар ва муассасалар барпо этилганда ва ишлаб турганлари кенгайтирилганда улар қайси идорага бўйсуниши ва пул билан таъминланиш манбааларидан қатъий назар, мажбурий тартибда ижтимоий ва ишлаб чиқариш инфраструктурасини яратиш, маҳаллий Советлар томонидан белгиланадиган ҳажмда ва муддатда табиатни муҳофаза қилиш объектларини қуриш кўзда тутилади.

7. Маҳаллий Советлар: капитал қурилишнинг моддий-техника базасини, қурилиш индустриясини илдам ривожлантириш ҳамда маҳаллий хом ашё ва материаллардан бинокорлик материаллари ишлаб чиқаришни ривожлантириш, шаҳар қурилиш комплекси самарадорлигини ошириш, қурилиш ишларини ташкил этишнинг илғор шаклларини ҳар томонлама ривожлантириш, мамлакатнинг бошқа регионларидан ва жумҳуриятдан қурилиш-монтаж билан шуғулланувчи пудратчи ташкилотларни, шаҳар ҳудудида ижтимоий инфраструктуранинг энг муҳим иншоотларини қуриш учун чет эл фирмаларини жалб этиш чораларини амалга оширади.

XI. Табиатни муҳофаза қилиш ва табиий ресурслардан оқилона фойдаланиш

Халқ депутатлари шаҳар Советининг асосий вазифаларидан бири экология вазиятини яхшилашдан идборат.

Халқ депутатлари шаҳар Совети табиатни муҳофаза қилиш маҳаллий органи орқали:

— шаҳардаги экология вазияти учун аҳоли олдида жавоб беради ва давлат олдида масъулдир ҳамда аҳолининг экология жиҳатдан хавфсизлигини таъминлайди;

— табиатни муҳофаза қилиш, табиат ресурсларидан оқилона фойдаланиш ҳамда экология жиҳатидан зарарсиз технологияларни жорий этиш юзасидан ягона илмий-техникавий сиёсатни ишлаб чиқади ва амалга оширади, уларни рўёбга чиқариш учун махсус жамғармалар ташкил этади;

— ердан, ер усти ва ер ости сувларидан, ҳаводан, ўсимликлар ва ҳайвонот оламидан фойдаланиш ҳамда уларни муҳофаза қилиш устидан давлат назоратини амалга оширади,

— шаҳар жамоат ишлаб чиқаришининг барча бўғинларида ресурсларни тежаш ҳамда экологик чеклашларни ҳар томонлама ҳисобга олиш асосида халқ хўжалигини қайта қуриш юзасидан изчил чора-тадбирларни амалга оширади;

— шаҳарда ишлаб чиқарувчи кучларни жойлаштиришни табиат ресурсларидан фойдаланиш ва уларни тиклашни йўл қўйиш мумкин бўлган антропоген кучланишлар низомини ҳисобга олиб, экологик — географик жиҳатдан асослаб беришни таъминлайди;

— саноатни кам чиқимли технология жараёнларига ва чиқитсиз комплекс ишлаб чиқаришга фаоллик билан ўтказади;

— янги қуриладиган, кенгайтириладиган ва янгиланадиган, техника билан қайта жиҳозланадиган корхоналар лойиҳа-смета ҳужжатлари экология экспертизасидан ўтказилишини ташкил этади;

— сиёсий, экологик-иқтисодий, ҳуқуқий тарбия усулларини оқилона қўшиб олиб бориш асосида шаҳарда табиатни муҳофаза қилиш фаолиятини бошқаришнинг самарали комплекс системаси барпо этилишини таъминлайди;

— хўжалик фаолиятининг турларидан, шаҳарнинг ўзига хос хусусиятидан, антропоген кучланишдан ҳамда атроф-муҳитнинг ҳолатидан келиб чиқиб, стандартлар ва норматив талаблар системасини яратади;

— бошқарувнинг экологик-иқтисодий усуллари асосида табиатдан оқилона фойдаланишнинг янги хўжалик механизмини ишлаб чиқади ва уни кучга киритади, табиий муҳитни булғатганлик ва табиат ресурсларидан оқилона фойдаланмаганлик учун тўловни белгилайди;

— экологик жиҳатдан зарарли иншоотларни ҳисобга олиб боради, уларнинг фаолиятини назорат қилади, табиатни муҳофаза қилиш тадбирлари йиллик ва истиқболли планларини режалаштириш юзасидан таклифлар киритади;

— табиатни муҳофаза қилишга доир қонунларни бузаётган корхоналар фаолиятини тўхтатиб қўяди, қонунни қўпол равишда бузган ва атроф-муҳитга ҳамда одамларнинг саломатлигига хавф туғдирган тақдирда бундай корхоналар фаолиятини бутунлай тўхтатиб қўяди;

— корхоналар, ташкилотлар ва умуман шаҳар бўйича чиқитларни чиқариб ташлаш, уларни жойлаштириш лимитларини белгилаб беради;

— табиатни муҳофааза қилиш Тошкент шаҳар фонди низомида кўрсатилган маблағлар ҳисобидан тузиладиган аниқ мақсадга мўлжалланган бюджетдан ташқари экология фондидан фойдаланиш харажатлари сметасини тузади, ҳар йили сметани халқ депутатлари Тошкент шаҳар Совети сессияси тасдиғига тақдим этади;

— атроф-муҳитнинг аҳволи ва уни яхшилаш юзасидан кўрилаётган чоралар ҳақида аҳолини мунтазам хабардор қилиб туради, табиатни муҳофаза қилиш соҳасида жамоатчилик ва оммавий ташвиқотчилик ролини кучайтиришга доир ишларни олиб боради.

XII. Иқтисодий ва ташқи иқтисодий алоқалар

1. Тошкент шаҳрининг Ўрта Осиё ҳамда мамлакатимиз бошқа регионлари билан иқтисодий алоқалар ўрнатиши ва бундай алоқаларни ривожлантириш шаҳар иқтисодиёти самарадорлигини оширишга қаратилган. Бундай алоқалар товар бозори, биргаликдаги инвестиция, илмий-техникавий. ижтимоий-маданий, табиатни муҳофаза қилиш фаолияти, кадрлар тайёрлаш соҳаларида; қўшма мулк, мамлакат бошқа регионларидаги мол-мулкни ҳамда уларнинг ҳудудларида жойлашган хўжалик ташкилотларининг мулкини ижарага олиш, шунингдек шартнома негизида бошқариладиган бошқа муносабатлар соҳасида амалга оширилади.

Маҳаллий Советлар бошқа регионлар билан иқтисодий алоқалар тенг ҳуқуқлилик ҳамда томонларнинг баравар жавобгарлиги, тенглик ва ўзаро манфаатдорлик негизига қурилади.

2. Товар айирбошлаш корхоналар ва ташкилотлар ўртасидаги бевосита шартномалар жумҳуриятлараро битимлар, шунингдек марказлаштирилган тартибда тақсимланадиган маҳсулотни етказиб беришга топшириқлар воситасида амалга оширилади.

3. Тошкент шаҳрининг мамлакат бошқа регионлари билан илмий-техникавий алоқалари мамлакатнинг бошқа регионлари билан икки томонлама ва кўп томонлама асосда амалга ошириладиган тармоқ комплекс программаларини биргаликда пул, моддий-техника билан таъминлаш шаклида; илмий ҳамда лойиҳа-конструкторлик ечимлари натижаларини айрибош қилиш, илмий кадрлар ва мутахассислар тайёрлашни, шунингдек уларнинг ўз маҳоратларини оширишни ташкил этиш шаклида рўёбга чиқарилади.

4. Тошкент шаҳри СССРнинг барча регионлари билан айниқса телевизион ва радиопрограммалар, киномаҳсулотларни айрибош қилиш, концерт фаолияти, кўргазмаларни айрибош қилиш соҳаларида маданий алоқаларни ривожлантиради ва чуқурлаштиради.

5. Тошкент шаҳри ўз ташқи иқтисодий фаолиятини қуйидаги мақсадларда ривожлантиради:

— шаҳар халқ хўжалиги иш самарадорлигини ошириш;

— шаҳар аҳолисининг юқори сифатли хилма-хил истеъмол молларига эҳтиёжларини қондириш, хизмат кўрсатиш соҳаларини ривожлантиришда чет эл тажрибасини қўлланиш, чет эллардаги юқори рентабелли технологияларни жорий этиш мақсадларини кўзлаб ўз ташқи иқтисодий фаолиятини ривожлантиради.

6. Тошкент шаҳрида ташқи иқтисодий фаолият СССР ва Ўзбекистон ССР қонунларига мувофиқ амалга оширилади.

7. Тошкент шаҳри ҳудудида хорижий шериклар билан қўшма корхоналар барпо этишга рухсат берилади.

8. Маҳаллий Советлар ташқи итисодий алоқа иштирокчилари рўйхатини олиб боради, уларнинг рўйхатдан ўтишини таъминлайди.

9. Тошкент шаҳрида қайси идорага бўйсунишдан қатъи назар шаҳар ҳудудида жойлашган корхоналар ва ташкилотларнинг валюта тушумларидан ўзгармас нормативларга мувофиқ ажратмалар ҳисобидан валюта фонди тузилади.

Валюта маблағлари ва фондларидан фойдаланиш соҳаларини маҳаллий Советлар белгилаб беради.

XIII. Территориал бошқарув системаси

1. Маҳаллий Советлар ўз фаолиятларини шаҳар иқтисодиёти ва ижтимоий соҳасини жўшқин ва комплекс ривожлантиришни таъминлашга қаратадилар. Маҳаллий хўжаликни бошқариш, унинг таркибига кирмайдиган корхоналар ва ташкилотларни иқтисодий жиҳатдан рағбатлантириш ва уларнинг фаолиятини мувофиқлаштириб бориш ҳамда амалдаги қонунларга риоя этилишини назорат қилиш маҳаллий Советларнинг бевосита ваколатлари доирасига киради.

2. Маҳаллий Советлар:

— шаҳар ҳудудида ишлаб чиқариш иншоотлари қуришга рухсат бериш;

— шаҳар ҳудудини устун даражада ободонлаштириш;

— ресурслар учун табақалаштирилган ставкалар ва тўловларни, солиқ солишни қўлланиш

— ер, сув ва бошқа табиат ресурсларидан фойдаланиш лимитлари ва шартларини белгилаб қўйиш:

— бошқа жумҳуриятлар, чет эл фирмалари ва хорижий капитал иштирокида қўшма корхона барпо этишга рухсат бериш йўли билан ишлаб чиқарувчи кучларни жойлаштиришни планли асосда бошқариб борадилар.

3. Бошқарув маҳаллий органларининг ташкилий структураси ва штатларини маҳаллий Советлар белгилаб беради.

4. Планлаштириш ва пул билан таъминлаш объекти ҳисобланган шаҳар маъмурий районининг ўзига хос хусусиятлари ҳам район бюджети, ҳам комплекс тараққиётнинг бюджетга қўшимча фондларини ташкил этиш ва улардан фойдаланишнинг ўзига хос жиҳатларини белгилаб беради.

Турмуш фаолиятини таъминлашнинг умумшаҳар объектлари мавжудлиги, уларни ривожлантиришни пул билан таъминлаш умуман шаҳар даражасида амалга оширилиши лозимлигини белгилаб беради.

Шу билан бир вақтда шаҳар маъмурий райони қуйидаги йўналишларни ривожлантиришни ва жорий сақлаб туришни мустақил таъминлаши мумкин:

— район территориясини ободонлаштириш;

— уй-жой фондини сақлаш ва ундан фойдаланиш;

— район даражасидаги алоқа объектлари:

— маҳаллий аҳамиятга молик спорт иншоотлари, майдонлари, маданий-тарбиявий меҳнат комплекслари, боғлар, хиёбонлар, ўрмон-боғ зоналари ҳамда бошқа маҳаллий объектлар.

5. Шаҳардаги маъмурий район шаҳар бюджетининг бир қисми сифатида ўз бюджетига эга бўлади.

Халқ депутатлари район Советларининг бюджетлари даромадларига қуйидагилар:

— якка тартибда меҳнат фаолияти билан шуғулланишга патент учун давлат пошлинаси, кооператив учун тўловлар;

— олдиндан белгилаб қўйилган узоқ муддатли нормативларга мувофиқ:

а) қайси идорага бўйсуниши ёки мулк шаклидан қатъи назар район территориясида жойлашган корхоналар ва ташкилотлар фойдаси (даромади)дан белгилаб қўйилган нормативга мувофиқ тўловлар;

б) давлат заёмлари, бошқа қимматбаҳо қоғозларни район территориясида сотишдан тушумлар;

в) район ҳудудида жойлашган барча корхоналар ва ташкилотларнинг, улар қайси идорага бўйсуниши ва мулкнинг шаклидан қатъи назар, тасдиқланган нормативга мувофиқ равишда валюта тушумларининг бир қисми;

г) СССР ва Ўзбекистон ССР қонунларига мувофиқ бошқа тушумлар ва тўловлар;

д) район Совети тасарруфидаги мол-мулкни сотиш ва ижарага беришдан тушган маблағлар;

е) қонунларга ва халқ депутатлари шаҳар Советининг қарорларига мувофиқ район ҳудудида жойлашган барча корхоналар, бирлашмалар ва муассасалар мулк шакли ва қайси идорага бўйсунишидан қатъи назар меҳнат ресурслари ҳамда бошқа шаҳардан ходимларни жалб этганлик учун тўловлар;

ж) «СССРда маҳаллий ўзини ўзи бошқариш ва маҳаллий хўжаликнинг умумий асослари тўғрисида»ги СССР қонунида белгилаб қўйилган бошқа даромадлар ва тўловлар;

з) районда янги қурилиш ёки корхонани кенгайтиришга ер ажратиб бериш чоғида ерга белгилаб қўйилган иқтисодий баҳога мувофиқ ердан фойдаланганлик учун табақалаштирилган тўлов;

и) район Совети ҳудудида жойлашган Иттифоқ ва жумҳуриятга қарашли корхоналар ва ташкилотлар, табиат ресурсларидан фойдаланганлик учун тўловларнинг бир қисмидан; ер, сув, меҳнат ресурслари учун тўловларнинг 50 фоизигача қисмидан тушумларнинг бир қисми ўтказилади.

6. Ҳокимият ва бошқарув район идораларини сақлашга, шунингдек районнинг асосий фаолиятига харажатларни район Совети мустақил равишда пул билан таъминлайди.

7. Халқ депутатлари район Советларининг ижроия комитетлари иқтисодий ва ижтимоий тараққиётнинг бюджетдан ташқари фондларини барпо этадилар, бунинг учун банк муассасаларида ана шу фондларнинг махсус счётларини очадилар.

8. Бюджетдан ташқари фондлар:

— район Совети ҳудудида жойлашган корхоналарнинг меҳнат жамоалари розилиги билан ижтимоий инфраструктура объектлари қуриш ҳамда комплекс иқтисодий ва ижтимоий муаммоларни ҳал этиш учун фонддан ажратган қисмидан, шунингдек бошқа бюджетдан ташқари тушумлардан ташкил топади.

9. Шаҳардаги маъмурий районларда кооперациялаш ҳамда корхоналар манфаатдор бўлган объектларни қуриш ва улардан фойдаланиш учун ажратилган маблағлар ҳисобига корхоналарнинг улушбай асосида ажратган фондлари ташкил этилиши мумкин.

10. Халқ депутатлари шаҳар Совети халқ депутатлари район Совети билан келишмай туриб, унинг бюджети маблағларини қайта тақсимлаш ҳуқуқига эга эмас.

XIV. Аҳолининг иш билан бандлигини бошқариш

Халқ депутатлари маҳаллий Советлари нуфус сиёсати чораларини ишлаб чиқадилар ва амалга оширадилар, аҳолини иш билан таъминлаш тўғрисидаги СССР ва Ўзбекистон ССР қонунлари асосида иш билан оқилона банд бўлишни ва меҳнат ресурсларидан самарали фойдаланишни таъминлайдилар.

1. Маҳаллий Советлар:

— шаҳарнинг меҳнатга лаёқатли барча фуқароларига меҳнат қилиш ҳуқуқини амалга оширишда тенг имкониятни таъминлайдилар;

— иш билан таъминлаш соҳасида ижтимоий кафолат берадилар ҳамда фуқаролардан қонун ҳужжатлари доирасида ишсизликдан ҳимоя қилишни таъминлайдилар;

— иш билан таъминлашга кўмаклашувчи шаҳар ва район мувофиқлаштириш комитетларини тузадилар, касаба уюшмаларининг, бирлашмалар (ассоциациялар)нинг, қайси идорага қарашлилигидан қатъи назар корхоналар ва ташкилотларнинг, давлат бошқарув идораларининг вакиллари бу комитетлар таркибига кирадилар;

— ишчи ўринлари ва меҳнат ресурсларининг ҳудудий мувофиқлигини олдиндан башорат қилишга доир ишларни олиб борадилар;

— нуфус билан боғлиқ вазиятни ҳисобга олиб, иттифоқ, иттифоқ-республика ва республика қарамоғидаги янги корхоналарни ташкил этиш, мавжуд корхоналарни кенгайтириш ва реконструкция қилишга, шунингдек, уларни қайта ихтисослаштириш ва тугатишга руҳсат берадилар;

— шаҳарни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш вазифаларига мувофиқ равишда аҳолининг кўчиб юриши ва механик ўсишини маъмурий йўл билан бошқариш қоидаларини белгилайдилар; ногиронлар ва маҳаллий Советлар йўлланмаси билан келадиган ишга жойлаштиришга муҳтож бўлган шахслар учун СССР ва Ўзбекистон ССР қонунларида белгилаб қўйилган миқдорда махсус иш жойлари барпо этиш топшириқларини белгилайдилар;

— маҳаллий Советларнинг мулки бўлган корхоналарда ҳамда шартнома билан бошқа корхоналарда ишсизлар учун жамоат ишларини ташкил этадилар;

— қўл меҳнати, жисмоний, оғир ва зарарли меҳнат юқори бўлган корхоналар учун ресурсларига тўловларнинг оширилган ставкаларини жорий этадилар;

— меҳнат шароитини мунтазам бузган ва ишлаб чиқариш билан боғлиқ шикастланиш юқори даражада бўлган корхоналарга нисбатан қайси идорага бўйсунишидан қатъи назар маъмурий ва иқтисодий чораларни кўриш, ҳатто ишлаб чиқаришни тўхтатиб қўйиш ва ишга қабул қилишни тақиқлаш ҳуқуқига эгадирлар.

XV. Ҳуқуқий жиҳатдан таъминлаш

Тошкент шаҳрининг ўзини-ўзи бошқариш ва ўзини ўзи пул билан таъминлашга ўтиши қонунларнинг умумиттифоқ асослари, Ўзбекистон ССРнинг тегишли қонунлари ва шу масалалар юзасидан халқ депутатлари шаҳар Советининг қарорлари тарзидаги ҳуқуқий кафолатлар ва нормаларга таяниши лозим.

Халқ депутатлари шаҳар Совети ана шу қонун ҳужжатларидан келиб чиқиб:

— шаҳар ҳудудида жойлашган корхоналар, ташкилотлар ва муассасалар маъмурияти ҳужжатлари қонунларда ёки Совет ўз ваколатлари доирасида қабул қилган қарорларга зид бўлса, бу ҳужжатларнинг амал қилинишини тўхтатиб қўйиш;

— табиий офат, юқумли касалликлар тарқалиши, ёнғин, жамоат тартибининг бузилиши ҳолларида фуқароларнинг шахсий хавфсизлигини таъминлаш, уларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш, социалистик мулкни ва ҳуқуқ-тартиботни муҳофаза қилиш юзасидан қонунларда кўзда тутилган алоҳида чораларни амалга ошириш; қонунларда кўзда тутилган ҳолларда қарорлар қабул қилиш ва бу қарорларни бузганлик учун маъмурий жавобгарликни белгилаб қўйиш ҳуқуқига эгадир.

Халқ депутатлари шаҳар ва район Советлари ўз ваколатлари доирасида қарорлар қабул қилади, бу қарорларни шу Советларнинг ҳудудида жойлашган барча корхоналар ва ташкилотлар улар қайси идорага бўйсунишидан ва мулк шаклидан қатъи назар, шаҳар фуқаролари, хорижий фуқаролар, мансабдор шахслар бажаришлари шарт.

Маҳаллий референдум натижасида сайловчилар қабул қилган қарорлар тегишли халқ депутатлари Советлари, маҳаллий ўзини-ўзи бошқаришнинг бошқа органлари ва фуқаролар учун мажбурийдир.

Халқ депутатлари шаҳар ва район Советларининг қарорларини фақат суд идоралари ёки юқори Советлар бекор қилишга ҳақлидир.

Министрликлар, идоралар ва жумҳурият бошқа органлари, мулк шакли ва кимга бўйсунишидан қатъи назар шаҳар ҳудудида жойлашган корхоналар ва ташкилотлар, жамоат ташкилотлари ғайриқонуний қарорлари ва ҳаракатлари билан аҳоли манфаатларига, маҳаллий хўжаликка, атроф-муҳитга етказган зарар учун жавобгар бўладилар.

XVI. Тошкент шаҳрида хўжалик юритишнинг янги механизмини жорий этиш босқичлари

Ўзини ўзи бошқариш ва ўзини ўзи пул билан таъминлаш асосида Тошкент шаҳри иқтисодий ва ижтимоий тараққиётига раҳбарликни қайта қуриш икки босқичда амалга оширилади.

Биринчи босқич 1990 йилда ўтказилади ва у қуйидагиларни ўз ичига олади:

— бозор иқтисодиёти шароитларида Тошкент шаҳрида ўзини-ўзи бошқариш ва ўзини-ўзи пул билан таъминлаш принципларидаги хўжалик юритишнинг янги механизмини кенг муҳокама қилиш, уни пухталаштириш ва тасдиқлаш;

— «СССР маҳаллий ўзини-ўзи бошқариш ва маҳаллий хўжаликнинг умумий асослари тўғрисида» СССР қонунига ҳамда «Ўзбекистон ССР маҳаллий ўзини-ўзи бошқариш ва маҳаллий хўжалиги тўғрисида» Ўзбекистон ССР қонунига мувофиқ шаҳар бюджети ва районлар бюджетларини тузишни такомиллаштириш;

— ўзини-ўзи бошқариш жиҳатларини пухталаш ҳамда шаҳар ва районларнинг вазифаларини аниқ фарқлаб қўйиш;

— шаҳар Совети ва район Советларининг мулкини шакллантириш;

— Тошкент шаҳрини яқин йилларда ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш плани ва унинг бюджетини тузиб чиқиш учун ижтимоий-иқтисодий нормативлар системасини ишлаб чиқиш.

Мазкур босқичнинг асосий вазифаси шаҳар ҳудудида жойлашган барча корхоналар ва ташкилотларнинг шаҳар ва район бошқарув идоралари билан муносабатларини шакллантиришдан иборат.

1991—1995 йилларда амалга ошириладиган асосий босқич шаҳар ҳудудида жойлашган корхоналар ва ташкилотларнинг шаҳар ва район бошқарув идоралари билан бозор муносабатлари системасига ўтишини кўзда тутади.

Бу босқичда янги хўжалик механизмининг ва территориал-бошқарув системасининг барча жиҳатлари пухталаштирилиши, шаҳарнинг самарали ижтимоий-иқтисодий ривожланиши, шаҳар аҳолиси турмуш даражаси жиддий равишда оширилиши таъминланиши керак.

Советлар мамлакатида

● БУРЯТИСТОН АССР. «Уда» деҳқончилик фирмаси таркибига кирувчи «Унэгэтэйский» совхозининг 400 гектарга яқин ери хитойлик сабзавоткорларга берилган. Хитой илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси билан тузилган шартномада 9300 тонна сабзавот етиштириш ва совхоз орқали сотиш кўзда тутилган. Олинган даромаднинг 70 фоизи хитойликларга, 30 фоизи совет томонига берилади. Хитойлик сабзавоткорлар ўз меҳнатлари эвазига Хитойда ниҳоятда танқис бўлган 7 минг тонна минерал ўғитларни олишади.

СУРАТДА: хитойлик сабзавоткорлар иссиқхонада етиштирган карам кўчатлари.

* * *

● КУРСК атом электр станциясининг қурилаётган бешинчи энергоблокида «Сўнгги огоҳлантириш» деб номланган Совет-Америка қўшма фильми суратга олинмоқда. Тўла метражли фильм сценарийси учун Чернобилдаги авария оқибатларини тугатишда фаол иштирок этган америкалик шифокор Роберт Гейлнинг китоби асос қилиб олинган.

СУРАТДА: «Мосфильм» актёри П. Я. Скороходов оммавий саҳнанинг ёш иштирокчилари билан суҳбатлашяпти.

ТАСС суратлари.

Эртага — Физкультурачилар куни

КУЧЛИЛАР, ЭПЧИЛЛАР ВА ЧАҚҚОНЛАР БАЙРАМИ

Келажакка умид билан

● Ҳар йили физкультурачилар байрамини нишонлаганимизда чиройли спорт кийимларини кийган, гавдаси келишган йигит ва қизлар алвон байроқчалар билан шахдам қадам ташлаб ўтишларининг гувоҳи бўламиз. Бундан энг соғлом ва спортни севувчи халқ — совет халқи деган тасаввур пайдо бўларди. Афсуски, кейинги пайтларда юқоридаги кўргазмали чиқишларнинг номига эканлиги, спортимиз олдида ечилиши лозим бўлган жуда кўп муаммолар борлиги аён бўлмоқда. Кейинги пайтларда жисмоний тарбия ва спортга йилига ҳар бир кишига ҳатто 20 тийиндан ҳам кам маблағ ажратилар экан. Ҳозирда спортимизни соғломлаштириш йўлида бир қанча тадбирлар амалга оширилаптики, бу киши кўнглига умид бахш этади.

Тошкент шаҳар спорт комитети раисининг ўринбосари Рустам Раҳимович Юсупов билан жамоатчи мухбиримиз суҳбати кўпчиликни қизиқтираётган мавзуда: шаҳримиз спортининг бугунги аҳволи, унинг муаммолари ва келажаги ҳақида бўлди.

— Очиғи, жисмоний тарбия ва спорт ишларини етарли даражада йўлга қўйиш учун биринчи навбатда катта маблағ талаб этилади. Чунончи, шаҳар бўйича турли хил мусобақалар уюштиришни режалаштирганмиз. Бироқ ҳаттоки, кубок, эсдалик совғаларини олишга ҳам маблағ етишмайди. Спортчилар учун ҳам тузукроқ кийим-бош, спорт анжомлари деярли йўқ. Бундай аҳволда Иттифоқ ва жаҳон миқёсидаги етакчи спортчиларни етиштириш игна билан қудуқ қазишдан ҳам оғир, албатта. 1960—70-йилларда шаҳримиздан етишиб чиққан Руфат Рисқиев, Собир Қурбонов, Эркин Шагаев, Биродар Абдураимов, Собир Рўзиев каби спортчиларнинг номини эшитганда киши кўнгли фахрга тўлар эди. Ҳозирчи? Бирор-бир ўзбек полвони ёки номдор спортчисини ахтариб топиш жуда мушкул. Тўғри, баъзи ҳолларда пойтахтимиз спортчиларининг йирик мусобақаларда ғалаба қозонганлигининг ҳам гувоҳи бўламиз. Бироқ, улар аксар ҳолларда илк сабоқни бошқа шаҳарларда олган спортчилардир. Бизда бир йилга аҳолининг қанчалигидан қатъи назар ҳар бир район спорт комитетига бор-йўғи минг сўм пул ажратилади. Ана шу арзимас маблағга қандай мусобақа ташкил эта оласиз? Менинг фикримча, иқтисодиётимиз оғир кунларни бошдан кечираётган бир пайтда бировлардан пул келишини кутмасдан, ўз-ўзини маблағ билан таъминлаш йўлига ўтиш мақсадга мувофиқдир. Замон зайли билан, шаҳримизда биринчилардан бўлиб, Киров район спорт комитети (раиси В. Я. Гольдштейн) ўзини маблағ билан таъминлаш (хўжалик ҳисоби) усулида иш юритишга ўтмоқда. Муродов кўчасида қуриб, фойдаланишга топширилган «Искра» спорт комплекси, Юнусобод даҳасининг 19-мавзесида яқинда спортсеварларни қабул қилишни бошлайдиган «Спорт—соғломлаштириш маркази», Англияда кенг тарқалган, шаҳримизда биринчи марта ўз эшикларини очадиган «Дартс» клуби хўжалик ҳисобининг афзал томонларини намоён қилади деган умиддамиз.

Чилонзор районида ҳам (спорт комитети раиси В. Н. Мурашкин) аҳолини жисмоний тарбияга жалб этиш ишлари жуда яхши йўлга қўйилган. Жумладан, райондаги «Меҳнат резервлари» спорт комплекси шаҳар бўйича жисмоний тарбия ва спорт энг гуллаган жойлардан биридир. Бу ерда 170 та пуллик группа бўлиб бир вақтнинг ўзида 7 минг киши спорт билан шуғулланиб ўз сиҳат-саломатлигини яхшилаши мумкин. Шаҳримизнинг бошқа районлари ҳам юқоридаги тажрибалардан ўрнак олсалар ёмон бўлмасди. Шунингдек, «Старт» ва «Ташсельмашевец» спорт клубларида ҳам ишчи ва хизматчиларнинг яхши ҳордиқ чиқаришлари ва спорт билан шуғулланишлари учун барча шарт-шароитлар яратилган. Ушбу спорт жамоалари ўзларининг иш фаолиятларини «айланма» график асосида тузишган бўлиб, спорт майдончаларининг эшиклари барча хоҳловчилар учун доимо очиқдир. Бу спорт комплексларида иш вақти тугаганидан сўнг мунтазам равишда цехлар, бригадалар ва бўлимлар ўртасида турли спорт мусобақалари ўтказилиб турилади.

Умуман, мен шаҳримиз спортининг гуллаб-яшнашининг калити хўжалик ҳисоби услубида мулоҳаза билан иш юритишда деб биламан ва келажакка умид билан қарайман.

Суҳбатдош
Ж. ЁҚУБОВ.

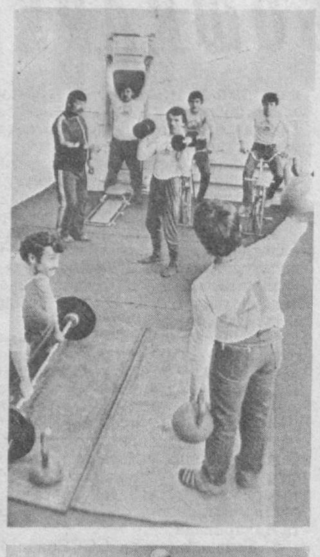

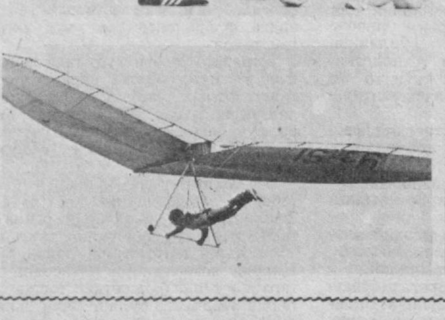

Китоб жавонингизга

Камолот сирлари

«Истайсизми, мен сизга сузишни ўргатаман. Бу унча қийин эмас. Сиз гавдангизнинг оғирлиги тахминан у сиқиб чиқарган сувнинг оғирлигига тенг эканини биласиз. Ана энди сиз унча чуқур бўлмаган ҳавзада ёки анҳорнинг қирғоққа яқинроқ жойида сув остида ўтишга ҳаракат қилиб кўринг. Бунинг сира иложи бўлмаяптими?..»

Буёғини билмоқчи бўлсангиз М. С. Тартаковскийнинг «Жисмоний камолот сирлари» китобчасини сотиб олинг. Ўзбекистон ССР «Медицина» нашриёти томонидан чоп этилган бу рисола кенг китобхонлар оммасига мўлжалланган бўлиб, ундан жисмоний баркамоллик, уйғунлик ва камолот ҳақидаги суҳбатлар ўрин олган. Тиражи — 12000 нусха. Баҳоси 50 тийин. Китобда гавда тузилишини яхшилайдиган, жисмоний нуқсонларни тўғрилайдиган самарали оригинал машқлар келтирилади. Сузишдан ташқари турли машғулотлар баданни тарбия қилиш сирлари билан ҳам танишиш мумкин.

Тиббиёт фанлари доктори, профессор А. Биховский рисолага ёзган сўзбошида шундай дейди: «Инсон саломатлигининг кўзга яққол кўриниб турадиган белгилари — унинг жисмоний ҳушбичимлиги, гавдасининг гўзаллиги, яъни қадди-қоматининг келишган бўлишидир. Мана шу фикр «Дарслар»нинг бутун мазмунига сингдириб юборилган. Бу сабоқлар энг аввало инсон танасини такомиллаштириш, уни камолга етказишга қаратилган бўлиб, айниқса у ёш йигит ва қизлар учун қизиқарли ва мароқли бўлса керак».

«Жисмоний камолот сирлари» ўз саломатлиги учун қайғурадиган ҳар бир ҳамшаҳаримизнинг китоб жавонидан ўрин олади, деб умид қиламиз.

Ш. САЪДИЕВ.

Ёдномалар

Қалбларда мангу барҳаёт

«Пахтакор» командасининг машъум авиация ҳалокатига учраганига ҳам 11 йил тўлди. Очиқ айтиш керак, ўша вақтдан бери футбол жамоамиз ҳали-ҳануз ушбу тақдир зарбасидан ўзини тўлалигича ўнглаб ололгани йўқ. Йигитларимиз омон қолганларида баъзилари ҳозирда ҳам тўп сураётган бўлардi, бошқаларидан эса балки яхши устозлар етишиб чиқарди. Биз ҳозирда команда капитани, ўша пайтлари ҳам футбол жамоамизда ўйнаган, марҳум чарм тўп усталаримизни яхши билган Геннадий Денисовдан, ёдга олиш қанчалик оғир бўлмасин, ўз хотираларини сўзлаб беришни илтимос қилдик.

...1977 йилги футбол мавсуми якунланаётган эди. Ушбу мавсум менинг ҳаётимда ўчмас из қолдирди: аввaламбор севимли «Пахтакор» командамиз яна олий лигага қайтган бўлса, худди шу йили мени команданинг ўринбосарлари таркибига қабул қилишганди. Ҳа, у пайтда 17 ёшда эдим ва шундай обрўли ва серфайз жамоада бўлиш мен учун жуда қувончли ҳол эди. Таъкидлаб ўтиш жоиз, ўша пайтларда командамизнинг Владимир Фёдоров ва Михаил Ан каби етакчи ўйинчилари СССР терма командасининг аъзолари эдилар. Владимир Фёдоров олимпиада ўйинларида иштирок этган (бронза медалининг соҳиби бўлган) ягона ўзбекистонлик футболчи ҳисобланади. Кейинчалик ҳам шу футболчиларнинг ажойиб ўйинлари туфайли СССР терма командасининг раҳбарлари «Пахтакор»нинг иқтидорли ўйинчиларига эътиборларини қаратганлар, ҳозирда ҳам баъзи футболчиларимиз мамлакатимиз бош командаси сафларига таклиф этилмоқда.

Командага келганимда унинг етакчи ўйинчилари менга маҳорат сирларини эгаллашда қўлдан келганча ёрдам бердилар. Бундан ташқари «Пахтакор» таркибида Т. С. Титов номидаги спорт-интернатини мен билан бирга тамомлаган Владимир Собиров, Равиль Агишев, Шуҳрат Эшбўтаев, Сирожиддин Бозоров каби ўйинчилар бўлиб, кейинчалик улар билан Ўзбекистон Давлат жисмоний тарбия олийгоҳида ҳам бирга ўқигандик. Шу сабабли командадаги муҳитга мослашиш унчалик қийин кечмади.

«Пахтакор» ўринбосарларининг устози — команданинг собиқ ўйинчиси Идгай Борисович Тазетдинов эди. У фақат футбол сирларидан сабоқ берибгина қолмай, балки бутун қалбини бизга бағишларди. Олимжон Аширов, Константин Баканов, Юрий Загуменних, Сергей Покатилов, Николай Куликов сингари команданинг етакчи ўйинчилари ҳам доим ўз тажрибаларини биз, ёш ўйинчилар билан ўртоқлашардилар.

Кундалик ҳаётда баъзан турли келишмовчиликлар учраб турган бўлса ҳам, ўйинга футболчиларимиз жавобгарлик ҳисси билан ёндошардилар. Йигитларимиз майдонга тушганида эса метин каби мустаҳкам команда вужудга келарди.

1979 йил ҳеч қачон ёдимдан чиқмайди. Ўша йили мен команда асосий таркибида ўйинларга туша бошлагандим. «Пахтакор» командаси ўйинчилари СССР халқлари спартакиадасида қатнашган жумҳуриятимиз жамоасининг асосини ташкил этарди, мен ҳам командадошларим билан ушбу унутилмас мусобақаларда иштирок этиш шарафига муяссар бўлган эдим. Минг афсуски, худди шу йили ўзининг навбатдаги ўйинини ўтказиш учун йўл олган футболчиларимиз авиация ҳалокатида ҳаётдан кўз юмдилар. Ҳа, бир томондан асосий таркибга қабул қилинганим учун қувонсам, бошқа томондан эса ёш, айни кучга тўлган йигитларимизнинг ҳалокати туфайли миллионлаб ишқибозлар қатори бундай оғир йўқотишдан қалбим чуқур жароҳатланганди.

1979 йилги «Пахтакор» тўғрисида яна нималарни айтишим мумкин. Футбол мавсумини муваффақият билан ўтказаётгандик. Команда асосини эса ўзбек футболидан етишиб чиққан ўйинчилар ташкил этарди. Мен чуқур ишонч билан айтаманки, 1979 йилги мавсумда йигитларимиз СССР биринчилигининг совриндорлари бўлардилар.

Фикримча, футболчиларимизнинг орамиздан бевақт кетишлари туфайли командамизда авлодлар алмашинуви жараёни бузилди ва 11 йил ўтган бўлса ҳам ҳамон у ўз асоратларини кўрсатмоқда.

1979 йилги «Пахтакор» командаси менинг ва команда барча ишқибозларининг хотирасидан мангу ўчмайди.

Г. ДЕНИСОВ,
«Пахтакор» командасининг капитани.

НИМА? ҚАЧОН? ҚАЕРДА?

11 ва 12 август кунлари мамлакатимизда Бутуниттифоқ физкультурачилар байрами кенг нишонланади. Шаҳримиздаги барча спорт иншоотларида ушбу байрамнинг муваффақиятли ва кенг миқёсда ўтиши учун ҳамма тадбирлар кўриб қўйилди, ўйингоҳлар ва спорт майдончалари спорт ишқибозлари учун тахт. Биз эса шаҳримиз спортсеварларига қандай мусобақалар ва тадбирлар қаерда ўтиши ҳақида қисқача маълумот берамиз.

⊙ ФУТБОЛ. Бу мусобақаларни «Старт», «Локомотив», «Текстильщик», 153-қурилиш тресты, «Тош ГРЭС», «Трактор» ва «Агрегат» заводининг ўйингоҳларида кузатишингиз мумкин.

⊙ ВОЛЕЙБОЛ. Ҳаяжонга бой волейбол беллашувларини томоша қилиш учун «Старт», «Текстильщик», Ўзбекистон комсомолининг 40 йиллиги номли маданият ва истироҳат боғи, Ўзбекистон Давлат жисмоний тарбия олийгоҳининг спорт базаси волейбол майдончаларига ташриф буюринг.

⊙ ЕНГИЛ АТЛЕТИКА. «Қувноқ стартлар» ва турли эстафеталар ўтказиладиган «Динамо», Тельман номидаги маданият ва истироҳат боғи, «Кентавр» ҳаваскор югурувчилар клуби, 153-қурилиш тресты ўйингоҳлари сизга мунтазир.

⊙ ТОШ КЎТАРИШ СПОРТИ. Ушбу қизиқарли спорт тури бўйича беллашувлар Ўзбекистон комсомолининг 40 йиллиги номли маданият ва истироҳат боғи, «Энергетик» спорт клуби, «Средазкабель» ва «Старт» спорт комплексларида ўтказилади.

⊙ СУВДА БАЙРАМ. Очиқ стартлар ва сувда ўтказиладиган «Нептун» спорт байрами «Маяк», «Дельфин», Митрофанов номидаги сув спорти саройи, «Буревестник», «Старт», 91-мактаб сув ҳавзаларида ўтказилади.

⊙ ШАХМАТ-ШАШКА. Жумҳурият шахмат-шашка клуби, Тельман ва Горький номли маданият ва истироҳат боғлари, «Трактор» ўйингоҳларида бир вақтда ўтказиладиган ўйин сеансларидан баҳраманд бўлишингиз мумкин.

⊙ СТОЛ ТЕННИСИ. Мусобақалар Горький ва Тельман номли маданият ва истироҳат боғлари ва «Старт» ўйингоҳида ўтказилади.

⊙ БОКС ВА КУРАШ. Бокс, классик ва эркин кураш, дзю-до бўйича очиқ беллашувлар (бунда хоҳлаган киши рингга ёки гиламга чиқиши мумкин) «Меҳнат резервлари» ва «Старт» спорт комплексларида ўтказилади.

⊙ ЎЗБЕКЧА КУРАШ. «Старт» спорт комплекси ва Ўзбекистон комсомолининг 40 йиллиги номли маданият ва истироҳат боғида Тошкент шаҳрининг очиқ биринчилиги ўтказилади.

Бундан ташқари «Старт» спорт комплексида ўсмир йигит ва қизлар ўртасида каратэ бўйича очиқ биринчилик, велосипед пойгаси, «Старт» спорт клубининг городки бўйича биринчилиги ўтказилади. «Энергетик» спорт клуби ўйингоҳида велосипедчиларнинг ва «Қувноқ кўпкураш» спорт тўгарагининг кўргазмали чиқишлари, цех командалари ўртасида мини-футбол, ВАХШ ГЭСи ва Тошкент ГРЭСи жамоалари ўртасида мини-футбол бўйича ўртоқлик учрашуви, стол тенниси, шахмат-шашка ва тош кўтариш бўйича мусобақаларнинг шоҳиди бўлишингиз мумкин.

«Пахтакор» ўйингоҳида меҳнат жамоалари ўртасида футбол турнири, Кўкчадаги Вилоят боғида миллий кураш бўйича Карим Маликов хотира турнири ўтказилади. Ленин комсомоли номидаги Марказий маданият ва истироҳат боғида эса шаҳар кросси, волейбол бўйича ўртоқлик учрашувлари, стол теннисидан очиқ биринчилик ва штанга кўтариш, теннис бўйича ногиронларнинг очиқ биринчилиги ўтказилади.

Азиз ҳамшаҳарлар! Сизларни шаҳримиздаги барча спорт иншоотларига кўнгилли ҳордиқ чиқариш ва мусобақаларда иштирок этиш учун таклиф қиламиз. Мусобақалар соат 10 да бошланади.

● Саломатлик пойгаси.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

Ҳисоблаш техникасини тузатиш ва техника хизмати кўрсатиш бўйича

ТОШКЕНТ ТАЖРИБА ЗАВОДИ

Ўзбекистон ССР Вазирлар Кенгашининг топшириғига биноан жумҳуриятимизнинг ҳамма ҳудудларида «Ятрань», «Листвица», «Украина», «Роботрон-200», «202, 20, 24, 28» маркали ёзув машинкаларининг ҳарфларини ўзбекчалаштириш ишларини амалга оширади.

Бизнинг макон: 700156, Тошкент шаҳри, Сегизбоев кўчаси, 1-уй.

Телетайп: 116184 «Гамма».

Маълумотлар олиш учун телефонлар: 72-00-78, 72-00-86, 72-00-85.

Ўзбекистон ССР физкультура ва спорт давлат комитети

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА

10 август соат 19.00 да
11 август соат 12.00 да
Бутуниттифоқ физкультурачилар кунига бағишланган
ЎЗБЕКИСТОН ПОЛВОНЛАРИНИНГ

I ЖУМҲУРИЯТ ФЕСТИВАЛИ

(Бухороча ва Фарғонача кураш усуллари)

Фестивалда жумҳуриятнинг кўзга кўринган полвонлари, миллий кураш спорти ветеранлари ҳамда хушовоз хонандалар

ДАВРОН ҒОИПОВ

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист, бахши

ОТАХОН МАТЕҚУБОВ

ва цирк артистлари қатнашадилар.

Мусобақа ғолибларига қимматбаҳо совринлар топширилади.

Фестиваль томошабинлари ҳам курашларда қатнашишлари мумкин.

Ғолибликни қўлга киритганларни пул мукофотлари кутади.

Касса соат 10.00 дан 20.00 гача ишлайди.

Маълумотлар олиш учун телефонлар: 44-35-91, 44-29-04.

ҲАЗИЛ-МУТОЙИБА ВА ҲАЖВ УСТАЛАРИ

ДИҚҚАТИГА!

Туркий халқларнинг севикли қаҳрамони Насриддин Афанди номидаги миллий фольклор театри

ҳар қандай вазиятда ўзининг топқирлиги, донолиги ва зийраклиги билан ажралиб турувчи санъаткорлар ва ҳаваскорларни танлов асосида

ИШГА ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

Ўзбекистон Ёзувчилар Уюшмаси Тарғибот маркази қошидаги «НАСРИДДИН АФАНДИ» томошахонаси».

Манзилимиз: Тошкент шаҳри, Марказ-1 даҳаси, 8-уй, 3-хона.

Телефонлар: 33-50-79, 33-06-18.

«АТЛАНТ» ИЛМИЙ, ЛОЙИҲАЛАШ, ИШЛАБ-ЧИҚАРИШ ТЕХНОЛОГИК БИРЛАШМАСИНИНГ

ТОШКЕНТ ФИЛИАЛИ

Ўзбек, инглиз ва немис тилларини ўрганиш курсларига

ТИНГЛОВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Ўқиш 4 ойдан 8 ойгача давом этади.

Машғулотлар қуйидаги манзилда ҳафтасига 3 марта лингафон асбобларидан фойдаланилган ҳолда кундузги ва кечки соатларда ўтказилади: Тошкент шаҳри, Гоголь кўчаси, 68-уй.

Корхоналар, ташкилотлар ва аҳолидан аризалар қабул қилинади.

Нақд пул билан ёки пул ўтказиш йўли билан ҳақ тўланади.

Маълумотлар олиш учун телефон: 33-99-71 (18.00 дан 20.00 гача қўнғироқ қилинсин).

Тошкент трактор заводи «Ишлаб чиқариш бошқармаси» қошидаги «САЛЮТ»
КООПЕРАТИВИ
Ўз фаолиятини
ТЎХТАТДИ

Даъволар эълон чиққан кундан бошлаб икки ҳафта мобайнида қуйидаги манзилда қабул қилинади: Тошкент шаҳри, ТТЗ-2-даҳаси, 38«Б»-уй.

«САЛЮТ» кооперативи.

«Союзреклама» Бутуниттифоқ ишлаб чиқариш бирлашмасининг Ўзбекистон реклама ишлаб чиқариш корхонаси.

ТЕХНИК-КАРТОГРАФЛАРНИ ТАЙЁРЛАШ КУРСЛАРИГА 1990 ЙИЛНИНГ 31 АВГУСТИГАЧА
ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛИНАДИ

Ўқишга Тошкентда пропискаси бўлган 17 ва ундан катта ёшдаги ўрта маълумотли қизлар кириш имтиҳонларисиз, мандат комиссиясининг суҳбати асосида қабул қилинадилар.

Таълим — рус тилида олиб борилади.

Ўқувчилар ойига 70 сўм миқдорида стипендия билан таъминланадилар.

Ўқиш муддати — 11 ой.

Мурожаат қилиш учун манзил: Тошкент шаҳри, Гоголь кўчаси, 93-уй, кадрлар бўлими (5, 26, 37, 52, 183-автобуслар ва 2, 3, 13, 28-трамвайларнинг «Сув спорти саройи» бекати).

КИНО

10, 11, 12 АВГУСТДА
БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

Санъат саройи — «ЁЛҒОН ҚАСАМ» (катта зал, 11, 13.30, 16, 18.30, 20.40); **«МИНГ ЙИЛЛИК»** (кичик зал, 12, 14, 16, 18, 20.00).

Чайка — «ИЛК ЕТУКЛИК» (11, 13, 15, 17, 19); **«КУЙЛОВЧИ ЧИРАНОҚ»** (21.00).

Қозоғистон — «МОВИЙ ҚЎЛТИҚ» (жуфт ва тоқ соатларда).

Нукус — «МАФИЯНИНГ ХОТИНИ» (тоқ соатларда ва 20.45 да).

Москва — «МОВИЙ ҚЎЛТИҚ» (тоқ соатларда).

К. Ёрматов номли — «МАФИЯНИНГ ХОТИНИ» (тоқ соатларда).

ВЛКСМ 30 йиллиги — «МАФИЯНИНГ ХОТИНИ» (жуфт соатларда).

Тошкент Давлат дорилфунуни томонидан **Ибрайимов Абдулла Курбанбаевич** номига берилган ИВ—I 280864 номерли йўқолган **диплом**
БЕКОР ҚИЛИНАДИ.

Тошкент шаҳар 93-ўрта мактаб томонидан **Гнатенко Александр Вячеславович** номига берилган А-160471 номерли йўқолган **ўрта маълумот тўғрисидаги аттестат**
БЕКОР ҚИЛИНАДИ

Тошкент шаҳар С. Раҳимов районидаги 23-ўрта мактаб томонидан **Умаров Миршокир Мирсултонович** номига берилган Д-029233 номерли йўқолган
8-синфни тугатганлиги тўғрисидаги гувоҳнома
БЕКОР ҚИЛИНАДИ

Тошкент вилояти санитария-эпидемиология станциясининг йўқолган
4-сонли сурғучли
МУҲРИ
БЕКОР ҚИЛИНАДИ.

Тошкент шаҳар Куйбишев район 148-мактаб томонидан **Ҳукумов Жалолиддин Абдуҳалимович** номига берилган Б № 579929 номерли йўқолган
саккизинчи синфни тугатганлиги тўғрисидаги гувоҳнома
БЕКОР ҚИЛИНАДИ

Наманган вилояти Задарё ноҳияси ремонт ишлаб чиқариш корхонаси томонидан Тошкент тажриба тузатиш механика заводига **Отабоев Абдусалом** номига берилган 807, 808 номерлардаги йўқолган
Ишонч варақалари
БЕКОР ҚИЛИНАДИ

Муҳаррир ўринбосари
С. Б. ЁҚУБОВ.

ТОШКЕНТ оқшоми

(«Вечерний Ташкент») — орган Ташкентского горкома Компартии Узбекистана и городского Совета народных депутатов.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32-уй.

ТЕЛЕФОНЛАР: қабулхона — 32-53-76; хатлар — 33-29-70; 32-53-79; жамоатчилик қабулхонаси — 32-55-83.

Якшанбадан ташқари ҳар куни ўзбек ва рус тилларида мустақил чиқади.

140.390 нусхада чоп этилади. Индекс 64690. Д — 2201.

1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10.